БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 198 (11796) | 1968 оной августын 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС-ай мэдээсэл

дүү чехословак арадта яаралтай туһаламжа үзүүлхые, тэрэ тоодо хүсэнүүдээрээ туһалхые Чехословакиин Социалис Республикын партийна ба гүрэнэй ябуулагшадай гуйлтые Совет Союз, бусад союзна оронууд зүбшөөн бэелүүлээ гэжэ мэдээсэгдээ.

шиидхэбэрине дүүргэлтэ болгоно социалис оронуудай сэрэгэй частьнууд августын 21-дэ Чехословакида—бүхы областьнууд ба хотонуудта, тэрэ тоодо Прага болон Братиславада—ороо. Аха дүү оронуудай сэрэгүүд һаадгүйгөөр ябана. Чехословакиин арадай сэрэгэй частьнууд байрануудтаа үлэнхэй. Эндэхи байдал түбшэн тэнюун байнал. Контрреволюционно этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэнь туһалхын тула оршоһонойнь түлөө совет сэрэгүүдэй сэрэгшэдтэ талархалаа олон тоото чехословакууд мэдүүлнэ.

Гэхэ зуура Прагада, бусад зарим газарнуудта баруунай, социализмда харша этэгээдүүд ЧССР-эй хүнүүдтэ, мүн туһалхаяа ерэһэн союзна сэрэгүүдтэ эсэргүү харша ябуулгануудые эмхидхэжэ гаргана. Тиихэдээ үйлэ хорото балмад ябуулгануудые хэхэ, хуурмаг зэрэб үгэнүүдые тарааха, хардалга гүрдэлгэтэ листовконуудые сасаха мэтын дайсан харша аашануудые гаргана. Радиогоор, телевиденеэр, хэблэлээр тухиралгын үгэнүүдэй дамжуулагдаһан ушар бии байгаа.

ЧССР-тэхи социализмын үндэһэ һуурида эсэргүү, Чехословакиин Коммунис партида эсэргүү, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай хани барисаанда эсэргүү аашануудые һүүлэй хэдэн һарын турша соо үдэр бүри гаргажа байһан тэдэл социализмда харша этэгээдүүд иимэ һүйдхэлэй ябуулга хэнэ. Эдэ бүхы контрреволюционно ябуулганууд империалис бүлэгүүдэй зүгһөө үдхэгдэн дэбэргэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ.

Социализмда харша этэгээдүүд хардалга гүрдэлгын, заналта айлгалгын элдэб аргануудые хэрэглэнэ, Чехословакиин социалис туйлалтануудые хамгаалхын тула интернациональна уялгаяа дүүргэжэ байгаа аха дүү оронуудай урдаа табидаг үг зорилгонуудта этигэхэгүй ябадал улад зоной дунда тарааха гэжэ һэдэнэ.

Тиин, сэрэгэй частьнууднай Чехословакиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархые хүсэнэгүй гэжэ союзна оронуудай эли тодоор мэдүүлһээр байтарнь, ЧССР-эй агсан президент А. Новотные ороной хүтэлбэрилэгшэ болгожо бусааха һанаатай гэһэншүү зэрэб үгэнүүдые тараана. Гэхэ зуура, ЧССР-тэхи социализмые, хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй түрүү манлайн—Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргые батадхаха, хүгжөөхэ гэһэн КПЧ-гэй ЦК-гай январиин пленумэй шиидхэбэринүүдые дэмжэдэг байһанаа союзна оронуудай аха дүү партинууд, правительстванууд нэгэнтэ бэшэ элирхэйлэн мэдүүлһэн байха.

БПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй правительствын ба Национальна суглаанай бүлэг гэшүүдэй мүнөөдэр тунхаглагдаһан хандалгаһаа харахада, Чехословакиин түрүү үзэл бодолтой хүнүүд Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай январиин пленум дээрэ хараалагдаһан, Братиславадахи зүблөөнэй дэмжэһэн хараа шугамые үргэлжэлүүлхэ гэжэ шууд хүсэдэг байна.

Политическэ шухала документ болохо тэрэ хандалгые социалис Чехословакиин сүлөөтэ, бүрин эрхэтэ, бэеэ дааһан байдал шухалада бододот бүхы хүнүүд дэмжэн угтана.

Граждан харюусалгаяа мэдэрэн, республикынгаа талые хараха, бодомжогүй ябуулгануудые хэхэгүйн тула болгоомжотой ба түбшэн байхыень арад зоноо уряалһан ЧССР-эй Президент Людвик Свободын мэдүүлгэ августын 21-дэ бүхэли үдэртөө бүхы Чехословаки дотор үргэнөөр дамжуулагдаа.

ЧССР-эй ПРЕЗИДЕНТ Л. СВОБОДЫН МЭДҮҮЛГЭ

ЧССР-эй Президент Людвик Свобода оронойнгоо эрхэтэдтэ мэдүүлгэ хэхэдээ, орон байдалай орёо болоод ... мэдэглэбэ.

...эй Президент байһан тулада, энэ тушаал даажа абаһан бүрин харюусалгаяа ойлгон, таанадта хандахадаа, граждан харюусалгаяа мэдэрхэ, республикынгаа талые хараха, бодомжогүй ябуулгануудые хэхэгүйн тула болгоомжотой ба түбшэн байхыетнай ехэтэ гуйнаб. Үнгэрһэн үдэрнүүдэйхидэл адляар нэрэдээ хүрэмэ, журамтай байжа, республикынгаа конституционно зургаануудай саашанхи ябуулгануудые хүлеэгыт,—гэжэ Л. Свобода хэлэбэ.

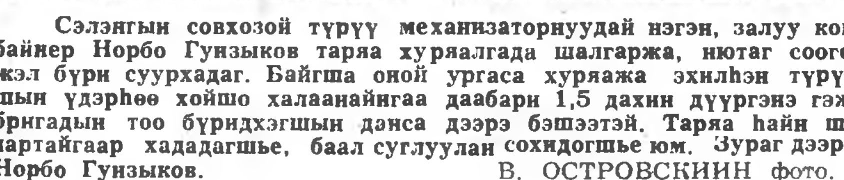

Сэлэнгын совхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн, залуу комбайнер Норбо Гунзыков таряа хуряалгада шалгаржа, нютаг соогоо жэл бүри суурхадаг. Байгша оной ургаса хуряажа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо халаанайнгаа даабари 1,5 дахин дүүргэнэ гэжэ бригадын тоо бүридхэгшын дэнса дээрэ бэшээтэй. Таряа һайн шанартайгаар хададагшье, баал суглуулан сохидогшье юм. Зураг дээрэ: Норбо Гунзыков.

В. ОСТРОВСКИИН фото.

ХАРААЛҺАН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

Үбэл, хабарй үедэ ниитынгээ һүрэг малые үбһөөр дутаахагүйн тула Баргажанай аймагай XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд бултадаа үбһэ хуряалгадаа ороһон юм. Колхозой правлени, партийна комитет үбһэшэдэйнгээ дунда социалис мүрысөө эмхидхэжэ, эрхимлэгшэдтэ барюулагдажа байха тусхай шангуудые тогтооһон.

Түрүүшын үдэрһөө үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөөнэй долгин бүри эршэтэйгээр эбхэрһэн юм.

Арбаад лэ хоноод мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, түрүү һуури эзэлһэн звеногой үбһэшэд шагналда оло дахин хүртөө. Эндэ Линхоев Базар Цыреновичэй ударидадаг звено илангаяа һайн амжалтатай. Эдэнэр арбан хоног бүридэ гэхээр, мүрысэгшэдэй дунда түрүү һуури эзэлжэ ябаһаар. Колхоз соогоо эрхим звенонуудай тоодо оролсоһон эдэнэр хараалһан түсэбһөө гадуур 700-гаад центнер үбһэ һүрилөөд ябана. Түсэбынь 1800 центнер байһан. Бусад звенонуудай дундаһаа Николай Тараскин, Дарма Найданов, Нима Дампилов, Буда Абитуев, Карл Батуев, Батор Зурлов гэгшэдэй үбһэшэд түсэбтэ даабаряа сүм дүүргэһэн байна. Социалис мүрысөөндэ хоёрдохи — зургаадахи һуури хүрэтэр эзэлһэн звено правлени, парткомой зүгһөө мүнгэн шанда хүртэнэ.

— Энэ жэлдэ гол газарай үбһэн бүшэмэг һайнаар гаража, үбһэшэдые баясуулһан. Хоёрдохёор гэхэдэ, хура бороо багатай байжа, Баргажан голнай үерлөөгүй. Тиимэһээ үбһэ хуряалга яһала һайнаар эмхидхэгдэжэ, колхозой хараалһан түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэбэ. Сабшажа абаха түсэбнай 60000 центнер байһан. Энэ тоомнай августын хориной байдалаар сүм дүүргэгдэбэ, — гэжэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гармаев манай корреспондентдэ харюусаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ бусад звенонууд нэмэжэ абаһан уялгаяа дүүргэхын хойноһоо оролдожо ябана. Үбһэндэ ороһон 46 звеногой гэшүүд ногооной хагдартар үбһэеэ суглуулжа, дала гара мянган центнер үбһэ хуряажа абахаар зоригжонхой.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА УЯЛГА

...дүү чехословак арадта хойшолгүй туһаламжа, тэрэ ...сэгтэ хүсэнүүдээр туһалуулха тухай Советскэ ...бусад союзна гүрэнүүдэй ...рида бүгэдэ ниитын гол ...хандуулагдана.

...словакидахи социализмда ...хүсэнүүдэй түсэб ямар байһ..., өөһэдынгөө хүсэжэ ...г зорилгонууд руу — со...е усадхаад, баруун гүрэ...тала баридаг капиталис гүрэн түрые Чехословакида байгуулха зам табихын тулада Чехословакиин Коммунис партиие һуларуулха, тэрэнэй дайшалхы шадабари бага болгохые оролдоно» гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй хандалга соо тэмдэглэгдэнэ. Тэрэшэлэн, Братиславска мэдүүлгэдэ гар табиһан Чехословакиин хүтэлбэрилэгшэд хадаа энэ мэдүүлгэдэ эсэргүү зорюулагдаһан харата муухай кампани ябуулха арга социализмда харша хүсэнүүдтэ олгоо, тус мэдүүлгые бэелүүлхэ тулада хэмжээнүүдые абаагүй гээд хандалга заана.

«Братиславадахи зүблөөнэй һүүлээрхи үдэрнүүд юу харуулааб гэхэдэ, аха дүү партинууд болон оронуудтай Чехословакиин союз болон хани харилсаае таһалдуулхын тулада бусад социалис оронуудта халдан оролгые гол зорилгомнай гэжэ тоолодог этэгээдүүд Чехословакида урда мэтэ һаадгүйгөөр ябуулгаяа хэдэг байгаа» гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ «Дүүргэгдээгүй уялга» гэжэ статья соогоо бэшэнэ.

Братиславадахи мэдүүлгын хэгдэһэн болобошье, социалис байгуулалтын замһаа ороноо хадуурулхые эрмэлзэдэг организацинууд, клубууд Чехословакиин газар дээрэ ябуулга хэжэл байгаа гээд «Жиче Варшавы» гэжэ газетэ «Манай хамтын уялга» гэһэн редакционно статья соогоо онсолон тэмдэглэнэ. Чехословакида социализмда харша хүсэнүүдэй эдэбхитэй боложо байһан тухай гэршэлһэн олон баримтануудые газетэ дурдаһан байна.

«Социализм таһаршагүй холбоотой—тэрээгээр наймаа хэлгэ хоригдонхой» гэжэ гаршагтай редакционно статьяе Польшын «Жолнеж вольности» гэжэ газетэ толилоо.

Социалис гүрэнүүдэй арадууд, эб найрамдалай аша туһые үнэтэйдэ тоолодог бүхы хүнүүд Советскэ Союзай, бусад союзна оронуудай шиидхэбэрие гүнзэгы ехэ ойлгомжотойгоор угтаа, газаа тээһээ тохёолдожо магад ямаршье аюулда эсэргүү бэелүүлхээр шиидэнги байһанаа лаблаа.

(ТАСС).

ОРОНОЙ ХОТО ГОРОДУУДТА

Чехословакидахи социалис байгуулалтада аюулай тохёолдоһонтой дашарамдуулан, аха дүү чехословак арадта шухала туһаламжа үзүүлхые гуйһан Чехословакиин Социалис Республикын партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшадай гуйлтые зүбшөөн бэелүүлхэ гэжэ шиидэһэн СССР-эй правительствын, союзна оронуудай правительствануудай ябуулгые совет хүнүүд бүгэдөөрэн дэмжэнэ, һайшаана.

...ын 21-дэ Москвагай предприятинууд, эмхи зургаанууд, институтта митингнүүд, суглаанууд ...дэ суглараһан хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, алба хаагшад аха дүү чехословак арадта ...лхэ гэһэн СССР-эй, бусад союзна гүрэнүүдэй шиидхэбэрие ...һайшааба.

...ЫЙ ПРОЛЕТАРИЙ» заводой ...-хабсаргалгын гурбадахи ...боһон митинг «Аха дүү Чехословакида ... тушаа парти, правительство... бэелүүлжэ байгаа сэсэн ...политикые бүрин һайшаагаһан уряатайгаар үнгэрөө.

Энэ заводой директор **Г. Сургучев**, инженер-экономист **О. Фадеева** болон бусад үгэ хэлэхэдээ, Чехословакиие социализмын замһаа гаргаха, аха дүү арадай аша туһада аюул тохёолдуулха гэһэн дайсан харша, контрреволюционно ябуулгые совет хүнүүд хэзээшье зүбшөөхэгүй гэбэ.

ЛИХАЧЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ АВТОЗАВОД. Энэ заводой бүхы участогуудта, цехүүд дотор митингнүүд болоо. Тиихэдээ аха дүү чехословак арадта яаралтай туһаламжа үзүүлхэ, тэрэ тоодо зэбсэгтэ хүсөөршье туһалха гэһые һайшааһан шиидхэбэринүүдые баталан абаба.

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Социализмын туйлалтануудые хамгаалгадань аха дүү чехословак арадта яаралтай туһаламжа үзүүлхэ гэһэн мэдээсэлые ленинградайхид үнэн зүрхэнһөө һайшаан угтаба. Үдэрэй тэн багта хотын томо томо предприятинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай митингнүүд боложо эхилээ.

БАКУ. (ТАСС). Бакугай Ю. Касимовай нэрэмжэтэ нефтиин машина бүтээдэг заводой хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд хүсэл бодолоо хубаалдахын, һанамжаяа хэлэхын тула забһарлалгын үедэ суглараа.

— Чехословак арадта аха дүү ёһоной туһаламжа үзүүлхэ гэжэ шиидэһэн Советскэ правительствын-гаа, бусад социалис оронуудай правительствануудай ябуулгые бүрин дэмжэнэ, һайшаанабди, — гэжэ токарь **Асиф Гусейнов** мэдүүлбэ.—Чехословакида мүнөө боложо байһан үйлэ хэрэгүүд хадаа энэ оронийе социализмын замһаа гаргаха, социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй аха дүүгэй бүлын эб таһалха гэжэ һэдэдэг хархис этэгээдүүдэй харата муухай хэрэг мүн байһыень хүн бүхэн ойлгоно. Манай оронуудай арадууд өөһэдынгөө интернациональна уялгада хододоо үнэн байха гэбэ.

ТАШКЕНТ. (ТАСС). — Чехословакиин ажалша арад зон социализмын үзэл сурталда үнэн байдаг гээд мэдэнэбди, — гэжэ «Таштекстильмаш» заводой олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг дээрэ мастер **А. П. Кретов** хэлэбэ. — Империалистнууд энэ орондо эсэргүү хорото үгэсэлгэ хэнэ, тиихэдээ өөһэдынгөө тэжээһэн бүлэг хүлһэншэдэй дэмжэлгэ хэрэглэн, чехословак арадай ара нюрганһаань сохилто хэхэ һэдэлгэ гаргана гэжэ баһал мэдэнэбди. ЧССР-эй социалис туйлалтануудые хамгаалалсаха гээшэ аха дүү арадуудай арюун уялга болоно.

ХАБАРОВСК. (ТАСС). — Советскэ правительствын, бусад аха дүү социалис оронуудай правительствануудай абаһан хэмжээнүүд социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй, түбхын түрүүндэ Чехословакиин өөрынь, аюулгүй байдалай ашаг туһада зорюулагдана, — гэжэ нефть бүйлуулдаг заводой коллективэй митинг дээрэ ахалагша оператор **И. Кирсанов** хэлэбэ.

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Автотранспортна зургаадахи предприятида болоһон митинг дээрэ заһабарилгашадай бригадир **В. Г. Морозников** үгэ хэлэбэ.

— Би Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан хүм. Дайшалхы замаа Прагада дүүргээ һэм. Тэндэхи арад зоной али тухай баяртайгаар — энеэдэ зугаатайгаар, баглаа сэсэгүүдээр, тэбэрижэ байгаад бидэниие угтаһыень хэзээшье мартахагүйб. Маниие фашизмһаа абараа, зол жаргалай шэнэ хуудаһа нээжэ үгөө гэжэ тэдэнэр мэдэдэг. Тиимэ бидэниие түрэл садан мэтээр амаршалан угтадаг байгаа.

Социалис оронуудай бүлэһөө Чехословакиие хэзээшье таһалуулхагүйбди.

ШАХТЁРНУУДАЙ ҮГЭ

Гусиноозерскын шахтёрнууд ТАСС-ай мэдүүлгэтэй танилсаад байхадаа, Советскэ правительствын, союзна гүрэнүүдэй аха дүү чехословак арадта яаралтай туһаламжа үзүүлхэ талаар ябуулжа байгаа хараа шугамые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Августын 21-дэ радиогоор ТАСС-ай мэдүүлэгын дамжуулагдалхатай хамта Гусиноозерскын шахтоуправлениин 2/5, 7/8 шахтануудта, центральна электромеханическа мастерскойдо, бүхы цехүүдтэ, шахтоуправленидэ—хаа хаанагүй олон хүнэй хабаадалгатай суглаанууд болоһон байна. Эдээн дээгүүр үгэ хэлэһэн хүнүүд интернациональна уялгаяа дүүргэжэ байһан Советскэ Союзай, союзна гүрэнүүдэй алхамуудые һайшаажа байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид, Чехословакиин газар дайдые фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэлсэһэн **П. И. Смагин** иигэжэ хэлэбэ.

— Чехословакидахи социализмда харша этэгээдүүдэй ябуулжа байһан һүйдхэлтэ хэрэг үйлэнүүд хадаа Чехословакиин, мүн социалис байгуулалтада аюул тохёолдуулна бэшэ, харин бүхы социалис оронуудай амгалан байдалда аюул тодхор татана бшуу. Эгээл иимэһээ Советскэ Союзай, союзна гүрэнүүдэй мүнөө ябуулжа байгаа хараа шугамууд хадаа тон шухала болоһон. Тиимэ тула эдэ алхамуудые бидэнэр үнэн сэдьхэлһээ дэмжэжэ байнабди. Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялга мүн. Энэмнай мүн лэ интернациональна удха шанартай.

Мүн 2/5 шахтын проходчик **Х. Д. Гусраев**, техническэ отделэй начальник **Л. Р. Золотарев**, центральна мастерскойнуудай слесарь **Кряжев**, шахтоуправлениин профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ **Н. П. Воздарьков** болон бусад суглаанууд дээрэ үгэ хэлээ.

Социалис оронуудай шэнэ байгуулалтын — социализмын туйлалтануудые улам бэхижүүлхэ, хамтынгаа аюулгүй байдалые хамтаараа аршалан хамгаалха, бэе бэеынгээ үмэнэ тангариглаһан интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ байха гээшэ социалис орон бүхэнэй нангин хэрэг мүн гэжэ үгэ хэлэгшэд нэгэн дуугаар мэдүүлһэн байна.

П. МЕДВЕДЕВ,
Гусиноозерско шахтоуправлениин парткомой секретарь.

* * *

Советскэ правительствын, союзна гүрэнүүдэй интернациональна уялгаяа бэелүүлхээр хэжэ байгаа алхамуудые һайшаан дэмжэһэн суглаанууд Гусиноозерск городой эмхи зургаануудта, аймагай колхоз, совхозуудай үбһэшэдэй, таряа хуряагшадай звенонуудта, малай фермэ, гүүртэнүүдтэ боложо байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН, МҮН НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНАЙ БҮЛЭГ ГЭШҮҮДЭЙ ХАНДАЛГА

...вакиин эрхэтэд, хүдэлмэришэд, ажалша интеллигенци..., ...эрэшүүл, эхэнэрнүүд, залуушуул!

...ороной хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан мүнөө сагта, манай ...болоод манай саашанхи социализмые ба демократическа хүгжэлтэдэ шухала удхатай үе боложо хэтэ... оршохо мүнөө сагта, маа... жэл соо оролдолго хүсэлэл ... мүн бидэнэй үхэл гэмтэлдэ ...дэнэй ажал хүдэлмэри хэ... үнэтэ илалта тухай хэлэг...һан мүнөө сагта, хамаг юу...баранииие шиидхэхэ болоод ...мүнөө сагта, политическэ ...дэһэ яһанай, шажан мүр...итын алба тушаалай та...гаае хамаархангүй, таанар ... өөрынгөө социалис Эхэ ...лүүлэлжэ, сэгнэжэ байдаг ..., тэрэниие үнэхөөрөө түрэ...н нютагнай гэжэ тоолодог ... бултандатнай бидэнэр хандана.

...гэй ЦК-гай январиин Пленум... партиин хэжэ эхилээд, тэ...һээ хойшо үнэхөөрөө демо...болон бодото энэрхы сэдьхэл ...н зорилгоор партиин бэе... байһан манай Эхэ оронойнгоо эрхэтэд бүгэдэдэ тон үнэ... сурталые хорото сэдьхэлээр ...шэнь хэрэглэжэ байһан хү... зүгһөө манай социалис байгуулалтын аша үрэнүүдые аюулда оруулаад байһан мүнөө сагта бидэнэр таанарта ханданабди.

Манай партиин үүсхэлээр бидэнэр социализмын шэнэ түхэл шэнжэ оложо абаха зам дээрээ январь һара соо гараһан байгаабди. Тэрэмнай манай арад зоной ажаһуудалай болоод ухаан бодолой түхэл маягта тааараха, мүн тэрээнтэй обществын болон хүнүүдэй тус бүриин гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн байдал холбоотой байна ха юм. Үнгэрһэн сагай алдуу эндүүе партимнай сэхэ руунь шүүмжэлдэг бэлэй. Тиихэдээ социализмын энэрхы сэдьхэлтэ, демократическа шэнжэ шанарые үнэхөөрөө гутаажа байһан ганса нэгэ хүнэй засагаа бариха гүримтэй болохо ябадалһаа эрид шууд хахасадаг байгаа. Бүхы үнэн сэхэ ухаан бодолто патриодуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар ба дэмжэлтэтэйгээр партимнай үнгэрһэн сагай алдуу эндүүе заһан заларуулжа, Эхэ орондоо хүсэн түгэлдэр, үнэр баян, зол жаргалтай ажаһуудал байгуулха эрхэ байдалые бии болгохо гэһэн сэбэр сэхэ хүсэл зорилготойгоор шэнэ үедэ эрид шууд эхилэн ороһон юм.

Демократи ба энэрхы сэдьхэл тухай манай арад зоной һанал бодолтой хэзээ бүхэндэ яахын аргагүй нягта холбоотой байһан үндэһэн граждан эрхэ эдлэхэ ябадал ажал хэрэг бүтээхэ программа боложо дахяад һэргээн бодхоогдоо һэн. Тэрэ хадаа манай социалис хүгжэлтэ дэбжэлтые хангаха үни удаан сагай программа боложо, манай арад зоной дунда үзэгдөөгүй дэмжэлгэдэ хүртэһэн юм.

Түбхын түрүүндэ иимэ нэгэн һаналта дэмжэлгэ маанадай шэлэн абаһан шэнэ харгы замай үнэнтэ зүб байһаниие, хүн зоной сэдьхэл татаха хүсэтэй байһаниие гэршэлэн харуулаа. Январиин урда тээхи үеын хэды ехэ дутагдалтай байбашье һаань, манай арад зоной дунда социализмын үзэл суртал гүн гүнзэгыгөөр нэбтэржэ, арад зомнай социализмые өөһэдынгөө ажаһуудалай таһаршагүй хубинь гэжэ харадаг болоһониие энэ ушар баримта илангаяа тодоор гэршэлэн харуулба. Манай арадай үнэнтэ зүбөөр байха, эрхэ эдлэхэ тээшэ зориһон гүнзэгы эрмэлзэлэл хадаа январиин пленумээр хараалһан эгээ тэрэ түрүү зэргын үзэл суртал дотор эли тодоор харагдана. Энэ үзэл сурталай ашаар манай общество хайша хамаагүй байха гутамшаг муу байдал гаталжа, урдань хэрэглэгдээгүй байһан һайн һайхан үүсхэл хэшээлэй ехээр дэлгэрхэ ябадалда үргэн харгы олгожо үгөө. Энэ түүхэтэ бэрхэшээл үзэхэдөө, араднай яһала хатуу зоригтой байжа, өөһэдынгөө үндэр дээдэ дэбжэлтые дахяад харуулаа һэн.

Гэхэ зуура, партиин нэрые гутаажа, обществые хүтэлхэ тушаа тэрэнэй политическэ ба моральна эрхыень буляалдахын тулада тааруу зохид сагай ерэхые үни удаан жэлдэ хүлеэжэ байһан хүсэнүүд хадаа политическэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсохын тулада, манай обществын шэнэдхэн байгуулалтын харгы зам бэдэржэ олохо гэһэн үеые өөһэдынгөө хорото зорилгоор хэрэглэһэн байха юм. Тиимэ баруунай үзэлтэниие парти доторой, мүн партийна органуудта байһан тусгаар хүнүүд бодото дээрээ дэмжэн угтажа, тэдэнэр партиин дүрим суртал болон үг зорилгодо, пролетарска интернационализмын үзэл сурталда харша юумэ хэһэн байна бшуу. Тэдэнэр хамтаржа, манай политическэ шэнэлэлтын конституционно шэнжэ шанарые саг үргэлжэ эбдэхын тулада, январиин пленумэй табиһан үг зорилгонуудые бэелүүлхэдээ манай партиин ба гүрэн түрын зургаануудай гаргаһан хүсэлэлдэ эсэргүүсэн тэмсэхын тулада өөһэдынгөө хүсэнүүдые эльсүүлһэн байгаа. Тиин аюул ушархаяа байһан тухай олоной анхарал хандуулха эрэлхэг зоригтой байжа, али тухай хэсүү бэрхэ сагай ерэхэеэ байһыень угтуулан хараһан зарим хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо КПЧ-гэй шэнэ хүтэлбэридэ һунгагдаһан хүнүүдэй нэрыень гутаахын зорилгоор, бузар булай кампани эмхидхэһэн байна. Тиихэдээ тэдэнэр ниитын гурим эбдэжэ, өөдэгүй ахир националис үзэл түрүүлжэ байба. Мүн тиихэдээ манай Чехословакиин социалис Эхэ орондо хардалга-гүрдэлгэ хэхэ, манай арад зоной хэжэ байһан үнэн сэхэ ажалые муушалха мугнаха манай партида, армида, аюулгүйе сахиха зургаануудта хардалга-гүрдэлгэ хэхэ ябадалһаа хэмшээрхэдэггүй бэлэй. Тэдэнэр манай гадаадын политикые ондоо тээшэнь хубилгахые эридэг һэн. Тэдэнэй ябуулһан бузар булай кампани хэтэржэ ерэхэдээ, илангаяа Варшавска договорто хабаадаха гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй һуралсал хэһэнэй дашарамда, Советскэ Союзтай тогтооһон холбоо барисаада халдажа ороһон, тэрэшэлэн социалис оронуудтай байгуулһан хани барисаанда халдажа ороһон байна. Тиигээд ерэхэлээрэа, социалис гүрэнүүдтэ огто таарахагүй оршон байдал бии болгобо.

КПЧ, Республикын правительство ба национальна фронт ушар байдалыень ойлгожо, имагта тэсэмгы байһан юм.

Зүгөөр, тон түрүүшын зорилго хадаа социализмда харша баруунай үзэлтэнэй табиһан түсэбүүдые таһалдуулха, ажал хэрэг бүтээхэ программын бэелүүлгые ямар нэгэ алдуу эндүү гаргажа аюулда оруулха ябадал сараха, партиин саашадаа ябуулха хараа шугам тухай асуудалые хэтэрхы буруу үзэлтэн бэшэ, харин партиин түрүү үзэлтэ гол хүсэнүүдэй шиидхэхэ ябадал хангаха, партийна болон гүрэн түрын эмхи зургаанда, армида, аюулгүйе сахиха зургаанда, прокуратурада, сүүдүүдтэ, арадай милицидэ олоной хараһаар байтар дүүрэн дэмжэлгэ үзүүлхэ, тобшоор хэлэхэдэ, — байдалаа бата бэхи болгохо шухала гэжэ нэгэнтэ бэшэ, илангаяа майн пленум дээрэ тэмдэглэһэн байха юм. Гэбэшье, иимэ шухала политическэ асуудалые үнэхөөрөө демократическа ёһоор партиин шиидхэхэ гэһэн һайн сэдьхэлтэ тэсэмгы байлгые партиин хүсэтэй байһые бэшэ, харин ахир һула байлга гэжэ тэрэ хэтэрхы баруунай үзэлтэн хараад, улам ехээр аашалжа ороһон байна. Бүгэдын мэдэһээр, Прагада зүндөө сугларжа, олон мянган хүнэй хабаадалгатай суглаануудай болохо үедэ бүдүүлиг аашануудые гаргаһан, элдэб этэгээдүүд партиие муушалһан, эдэ суглаануудта байлсахыень өөһэдөө баадхажа асарһан аад, партиин түлөөлэгшэдые доромжолһон байгаа. Арадай милициие усадхахын түлөө гар табилга суглуулха олоной кампани городой түб газарта эхилээ һэн. Иигэжэ үйлсэ гудамжада зүндөө болоһон суглаа митингнүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, өөһэдынгөө хараа бодол тухай мэдүүлһэн коммунистнуудые аниргүй болохыень баадхажа, бүдүүлигээр аашалһан, тэдэниие нэгэнтэ бэшэ алхиһан сохиһон байха юм. «Авто-Прага» гэжэ завод дээрэ абтаһан бэшэгтэ гараа табиһан олохон хүнүүдые хүдэлмэриһөөнь гаргаха хүрэтэр тэдэндэ эшхэбтэр муухай хашалан үзүүлбэ. Хэблэл, газетэдэ хүтэлбэрилхы тушаалтай хүнүүдые тойруугааршье һаань, ондоо нэгэн орёо оншото аргаар муушалха ябадал үргэлжэлһөөр. Тиигээд иимэ эмхитэйгээр ябуулһан һүйдхэлэй ябуулганууд һүүлэй үдэрнүүдтэ дээдэ захадаа тулажа, баруунай хэтэрхы үзэлтэй бүлэг хүнүүд Прагадахи КПЧ-гэй ЦК-гай секретариадай байшанда сэхэ добтолго хэһэн байна. Тиигээд ерэхэлээрэа, хэтэрхы буруу үзэлтэн партиин хэһэн уряае тоогоогүй байхаһаа байтагай, манай орон дотор яабашье һаань үймөө татахые хүсэжэ, өөһэдынгөө һүйдхэлэй ябуулгануудые бүри ехэ эдэбхитэй болгожо байнхай.

Тиимэ болохолоороо, зургаан аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Братиславадахи декларациин ёһоор абтаһан уялгануудые хододоо элитээр сахидаггүй ушар байдал тохёолдоо. Энэ декларацида манай партиин түлөөлэгшэд гараа табилсаһан байна бшуу.

Эрэгтэй ба эмэгтэй эрхэтэд! Һүүлшын хорин жэлэй турша соо манай ажалшан арадай байгуулһан бүхы юумэнүүдтэ мүнөө гай түбэг тохёол...

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

ҺААЛИШАД! ЗУНАЙ ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 1000 ЛИТР ҺҮ ҺААХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭЕ!

ФОТОРЕПОРТАЖ

ХҮБШЫН ҺААЛИШАД

Улаан-Туяа. Тойроод хүбшэ тайга, хада уула. Уулын үбэрөөр ухэр мал һүрэглэн бэлшэнэ. Эндэ Нарһатын совхозой һаалиин гүүртэ оршоно. Энэ гүүртэ аймаг соогоо алдаршаһаар үнинэй. Эндэхи һаалишад жэлэй түрүүшын хахадта ажалдаа яһалахан амжалта түйлаһан байна. Тэдэнэр энэ зургаан һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1162 килограмм һү һаажа, аймаг соогоо түрүүлэн гараа. Июнь, июль һарануудта гүүртын үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 500—510 литр һүн һаагдаһан.

Гүүртын 170 таран үнеэе 7 һаалишан һаана. Тэдэнэй дунда жэлэй эхинһээ нааша ехэ һү һааһан эхэнэрнүүд олон. Жэшээнь, Дыжид-Ханда Доржиева зургаан һара соо үнеэн бүриһөө 1329 килограмм һү һаагаа. Мүнөө энэнь 2000 литртэ хүрэжэ байнхай. Һаалишад Ц-Д. Батуева, Х. Гончикова, Д. Цыбенова гэгшэд тэрээнһээ дутуугүй ажаллана.

Бидэ һаалишадтай хөөрэлдэнэбди. Тэдэнэй хараа түсэбүүдээр һонирхонобди.

— Гүүртымнай һаалишад зунай энэ дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаахын түлөө хаба шадал соогоо оролдоно,— гэжэ ахалагша малшан Дугдан Намсараевич хөөрэнэ.

Нүхэр Намсараев һаяар 60 наһа гүйсэжэ, пенсидэ гараханиь. Тэрэ хэды үбгэрбэшье гүүртынгээ һаалишадай хэрэгэй түлөө ехэл оролдодог заншалтай. Үбтэжөөл мал харууһалхынгаа хажуугаар гүүртые даагшаар хүдэлнэ.

Һаалишад байра байдалай талаар ехэ һайнаар хангагданхай. Эндэ мүнөө жэл малшадай байха 6—7 гэр баригдаа.

— Совхозоймнай барилгашад оролдоол даа. Модон ойро. Ехэ гаргашашье гаргагдаагүй. Иимэ 25 гэр бариһан байнабди,—гэжэ мантай ябаһан совхозой главна зоотехник М. Г. Виноградов хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье гэрнүүд бэлэхэнээр баригданхай. Эдэ гэрнүүдтэ үбэлдөөшье байрлажа болоно. Модон оёортой, үһэтэй. Ханануудынь хүбхэлэгдэнхэй.

Эндэһээ ойрохоно Наридхын гүүртэ бии. Эндэ магазин бии. Малшад ямаршье сагта магазинһаа хэрэгтэй болохо юумэеэ худалдажа абадаг юм. Гадна ойр тойроон ажаһуудаг малшад үдэшэндөө сугларжа, элдэб янзын кино харана. Киномеханигаар Александр Павлов хүдэлдэг. Тэрэ аймагай киносетьһээ эльгээгдэһэн байна.

— Яһала һайн кино хараабди. Толстойн номуудые уншаагүйшье һаа, суута «Война и мир» гэһэн кино хаража, сэдьхэлээ ханаабди, —гэжэ эндэхи һаалишад хөөрэнэ. Тэдэнэр һайшаажа хараһан хэдэн олон кино дурдана.

Манай һаалишадтай хөөрэлдэһөөр байтар һү абаашаха машина хүрэжэ ерэбэ. Энэ машиные Анатолий Куликов жолоододог юм. Иишэ ерэһэн харгы тон муу. Бороотой үдэрнүүдтэ харгы ябахын аргагүй болотороо шабараар дарагдадаг. Хэды тиимэшье һаань, жолоошон Анатолий Куликов һү гашалгаажа үзөөгүй.

Улаан-Туяагай бэлшээри дээгүүр үдын наранай үүлэнэй хоорондуур туларжа байхада гаража ошоо бэлэйбди. Амжалтатай ябагты, Улаан-Туяагай һаалишад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. (зүүн гарһаа) һаалишад Д-Х. Доржиева, Ц-Д. Батуева, Д. Очирова, Н. Ванчикова. 2. Гүүртые даагша, ахалагша малшан Д. Н. Намсараев, жолоошон А. Д. Куликов.

Г. РИНЧИНО.
манай корр.
Э. ЛАПИНАЙ фото.

Ярууна.

ХӨӨРӨӨНИИИНЬ ТОБШО ҺОНОР БОЛОГ ЛЭ

«Хүмүүжүүлгын хурса зэбсэгүүд» гэһэн гаршаг доро «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудта толилогдоһон хэдэн статья һүүлэй үедэ уншабаб. Хүн зониие хүмүүжүүлхын тулада хэрэглэгдэдэг арга боломжонууд олон юм бэзэ, тэдэнэй түхэл маягынишье, удхашье олон янзын байдаг. Зүгөөр, минии һанахада, ажалша зоной, нэн түрүүндэ үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажалладаг хүдэлмэришэдэй дунда агитаторай хурса, үнэн сэхэ үгэ хүндэтэй, нүлөө ехэтэй хаш.

Ушарынь гэбэл маанадтай сугтаа хүдэлдэг нүхэднай агитатораар томилогдонхой ха юм. Бидэнэйнгээ зан абариһаа эхилээд ажал хүдэлмэри, гэрэймнай ажаһуудал гэхэ мэтые һайн мэдэдэг. Үйлэдбэри дээрэ абажа харабал, агитатор бидэндээ жэшээ харуулжа, хэрэгтэй болоходонь туһалжа байдаг гээшэ.

Иимэ тобшолол би өөрынгөө цехэй, хүдэлдэг халаанайнгаа эрхэ байдалһаа хэнэб. Наймадахи жэлээ Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто юрын электригээр ажаллажа байнаб. Хэхэ ажал ехэ, элдэб түхэлэй байха. Сэхыень хэлэхэдэ, ажал дээрээ газетэ уншажа байха саг ехэл хомор. Сүлөө забдагүй хүдэлнэбди гэхын аргагүй, ажалай хоорондо забһар гарахада, бага зэргэ амараад абаха, хүн нүхэдэй хөөрэлдөө шагнаха, элдэб һониноороо андалдаха дуран хүрэдэг. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг хүнүүд энээниие ойлгохо зэргэтэй.

Теэд, эгээл энэ үедэ зарим агитаторнууд хөөрэлдөөгөө хэхэм гээд лэ зууршадаг заншалтай. Тэдэнэй нэрэ би эндэ дурданагүйб, зүгөөр иимэ ушар бусадшье цехүүдээ, магад колхоз, совхозуудааршье тохёолдодог байха. Би ойлгоноб—агитаторта өөрынь сүлөөтэй саг мүн лэ үнэтэй. Ээлжээтэ хөөрэлдөөндөө бэлдэхэ, эрдэм номоо дээшэлүүлхэ, гэр бүлынхидтөө анхараха, мэргэжэлэйнгээ талаар шэнэ һонинтой танилсахаһаа эхилээд сагаа гээхэ юумэн ямаршье хүндэ олон байдаг.

Зүгөөр, зааханшье забһарлалгын үедэ хөөрэлдөөгөө заабол үнгэргэхэм гээд нобшоршодог агитаторнай нүхэдэйнгөө талые анхаралдаа бага абана ха гэжэ һанагшаб. Энэ үедэ агитаторай хөөрэлдөөе шагнаха дуратайшуул байгаал юм бэзэ, теэд бултадаа гэхын аргагүй. Хаража байхада нэгэ хоёроороо сугларaад зугаалжа, энеэлдэжэ байдаг. Ерэгты, сугларагты гэхэдэ дуратай дурагүйхэнөөр.., ерэхэнь ерэжэ, үгынь үгы. Нюужа, гоёоһоной хэрэггүй ха юм даа. Харин, мүнөөдэр тэды сагта агитаторай хөөрэлдөөн болохо гэжэ эртээнһээ соносхоходо, энээнһээ хулжаха зон тон хомор байдаг. Ямар асуудалаар хөөрэлдөөнэй болохо байһан тухай мэдээсэбэл бүри һайн, хүнүүдшье энээндэ бэлдэхэ зэргэтэй.

Эдэ бүгэдэ тухай тушаалта зон мэдээжэ байгаа юм бэзэ, теэд олон ушарта яаралтайханаар лэ, мэдээ, хүлеэгээгүй сагташни агитаторай хөөрэлдөөн зарлагдадаг. Эндэ агитаторай бүлэг хүнүүдтэй, халаан, бригадын коллективтэй үнгэргэдэг хөөрэлдөөн тухайнь би хэлэнэб. Иимэ хөөрэлдөөнүүдые нэгэ тусгаар тодхогдоһон, бултанда мэдээжэ үдэр сагта үнгэргэдэг болоо бол хүдэлмэришэдтэ зохисотой, агитаторташье таарамжатай һэн хаш гэжэ һанагдадаг. Арга бэшэ тэрэл үдэр сагта гэхээ һананагүйб, хубилалташье болохо. Зүгөөр ходо хубилгажа байһанай хэрэггүй хаш.

Агитаторай хөөрөөн тухай нэгэ ажаглалта. Жэшээлхэдэ, уласхоорондын асуудалнуудаар маанадта хөөрэжэ үгэхэ байгаа. Теэд хайшан гээд агитаторнууд ехэнхидээ хөөрөөгөө эхилдэг гээшэб: манай цех, бригада үнгэрһэн табан (арбан) хоногто иимээр хүдэлжэ гараа... саашадаа олон тоо, баримтанууд дээрэ тогтохо, һайнаар, муугаар ажаллаһан хүнүү[...] рэ обогуудые дурдаха, [...] рилгонуудай байһаниие [...] дабтаха. Һүүлээрнь лэ го[...] далдаа ороно. Тиихэ үед[...] шье ошоһон байха.

Хөөрэлдөөн бухэндэ эд[...] дээрэ тогтожо, сагаа гээ[...] рэг байна гү? Үгы бэшэ [...] Цех, участок бухэндэ аж[...] дүн харуулдаг самбар ба[...] Дайшалхы, сахилгаан [...] нууд гаргагдана. Бригад[...] тернууд манда ажал хэр[...] мнай ходо хэлэжэ, ойлгу[...] даг. Үйлэдбэриин сугла[...] лөөншье зарлагдадаг бшу[...]

Тиимэһээ хөөрэжэ үгэ[...] далдаа агитаторай сэхэ о[...] дээрэ бэшэ гү? Хүнүүд[...] далда харюусаха сагшье [...] шагнажа байһан хүнүүд[...] нор ойлгосотой. Үдэр бүр[...] бэри тухай хөөрэлдэжэ, [...] мээр ажалланабди гэжэ [...] хүнэй хэлэжэ байхые ш[...] сэхыень хэлэһүү, зарим[...] хэндэ хажар шэн болошо[...] үнеэхил хэлэдэгээ хэлэх[...] зэ, ошоодшье ялайбди [...] надгүй үнгэрнэ бэзэ гэжэ [...] шуулай хөөрэлдэжэ байх[...] нахада тиимэ таатай бай[...]

Би эндэ агитаторые за[...] шэб. Харин агитаторта [...] асуудалаар хөөрэлдөө үн[...] жэ даабари үгэдэг зонуу[...] данаб. Иимэ даабари үгэх[...] шаң гэжэ үнгэргэбэл һайн [...] арга хэрэглэлтэйб, хайш[...] хөөрөөгөө эхилбэл таат[...] мэтээр зүбынь харуулжа, [...] той захяа заабари үгэжэ [...] алишье талаараа аша үрэ[...] һэн гэжэ һанагдана.

М. НИМБ[...]
Улаан-Үдын ЛВР[...]
шэрэм шудхалгын [...]
элек[...]

ХҮМҮҮЖҮҮЛГ[...] ХУР[...] ЗЭБСЭГҮ[...]

ВЛКСМ-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮРҮҮШЫН ЯЧЕЙКЭНҮҮДЭЙ НЭГЭ[...]

(Баргажанай аймагай Бага Урогой комсомолой организациин түү[...]

Хорёод оной үеэр Бага Уро ехэл түлюур түйган байдалтай тосхон байгаал һааб даа. Тэндэ ямар нэгэн эмхи зургаан гү, али һургуули гэжэ үгы һэн. Энэ деревни аймагай түбһөө таһархай холо оршодог, тиихэдэ дүтынь түмэр замай станци 350 километр болодог бэлэй. Тосхоной залуушуул урданайнгаа ёһо гуримаар ажаһуудаг, хуушан ёһо заншалаа хаягүй байһаниинь мэдээжэ. Али нэгэ тээ сугларaад хүхижэ, зугаалан байтараа, ар-түр гэлдээд, һүгэсэлдөөд тараха. Харин тиихэдэ үбэлэй сагта.... Воротаһаа саашаа хаана холо ошохоб даа.

1922 ондо бидэ, тосхоной хэдэн хүбүүд, арадай революционно армиһаа табигдажа, нютагаа ерээ һэмди. Манай оюун бодол, үзэл суртал нилээд хубилһан, юу хээ мэдэхэ болоһон бусаа һаабди даа. Залуушуулай хүсые яажа нэгэдүүлдэг дүй дүршэлтэй армида ябахадаа дүтэ танилсаһан туладаа тосхондоо РЛКСМ-эй ячейкэ байгуулха гэжэ шиидэһэн бэлэйбди. Бага Уродо тиихэдэ нэгэшье коммунист байгаагүй. Деревниин залуушуул комсомол гээшэ юун бэ гэжэ мэдэхэгүй, шэхэ дүлии, мэдэрэл багатай байһаниинь элитэ. Үшөө тиихэдэ мухар һүзэг, баяд ноёшуулай мүнхаг заналта муугаар түлөөлдэг бэлэй.

Тэрэ үедэ армиһаа бусаһан коммунист Давид Абрамович Мисилевичтэй Читкан тосхон ошобобди. Тэндэ партийна ячейкэ бии байгаа. Секретаряар Спиридон Федорович Гребенников хүдэлдэг һэн. Яажа манай деревнидэ комсомолой ячейкэ эмхидхэхэ тушаа энэ нүхэрһөө һургаал заабари абабабди. Хамаг түсэб зүбшэбэбди. Тиигээд тэрэ тосхонойнгоо коммунистнуудые суглуулжа хөөрэлдөөд, өөһэд сооһоо Иван Петрович Тарасовые манда хамһалсахаар Бага Уро эльгээхэ гэлсэбэ. Суглаа зарлаха үдэр һунгагдаба.

Суглаа зарлаха гэхэдэ сугларха газар манда яахаяа олдохоб. Ямар нэгэн ниитын гэр гэжэ үгы һэмнай. Тиимэһээ воскресениин үдэр. уһанай эрьедэ залуушуулые суглуулха гэжэ хэлсэбэбди. Тиигээд лэ зар тунхаг тараажа, хүбүүд, басагадтайнь нэгэ нэгээр золгожо хөөрэлдэхэ саг ерэбэ. Илангаяа үгытэйшүүлэй үхибүүдые өөһэд тээшээ татаха гэжэ оролдогдоо. Иимэ юумэнэй эмхидхэгдэхэеэ байһые мэдэһэн түрэлхид шэг шарайгаа хубилгаа, энэ суглаанда үхибүүдээ эльгээхэгүйе һэдэн, тэдэнээ иишэ тиишэнь ябуулхашье ушар тохёолдоо.

Энэ хэмжээнэйнгээ бурууТахагүйн тулада уһанай эрьедэ зугаа татаха, танца эмхидхэхэ гэжэ хүсэлбэбди. Гавриил Зубков гэжэ гармонист хүбүүе гармонёороо нэгэ-хоёр часай туршада наадажа үгэхыень гуйбабди. Тэрэшье манай аргада ороо һааб даа. Зарлаһан үдэрнайшье хүрэжэ ерэбэ. Давид Абрамович бидэ хоёр суглаан тушаагаа нилээд һанаата болообди. Ячейкэ байгуулжа шадаха гээшэ гүбди, юун бологшо ааб гэжэ яһалахан шэбшэгдээ.

Зориһондоо хүрэгдөө бэлэй. Тэрэ үдэр наратай дулаахан үдэр тохёолдобо. Уһанай эрьедэ залуушуул олоороо сугларaа. Нюдарган баяшуулай, тэдэнэй туһамаршадайшье хүбүүд бии бололдоол байгаа. Иван Петрович Тарасов эндэ сугларагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр үгэ хэлээ. Ленин багшын байгууһан Коммунис Залуушуулай Союзай үг зорилгые тодорхойгоор хөөрэжэ ойлгуулба. Баяшуулай хүбүүд бахархаха, баһахашье зан гаргаад туршаба. Удаань хэн РЛКСМ-эй гэшүүндэ орохо хүсэлэнтэйб гэжэ залуушуулһаа асууба. Хамагһаа түрүүн тэрэ үедэ Ехэ Уродо багша байһан залуухан басаган Пелагея Попова үгэ хэлэбэ. «Би комсомолой гэшүүн байха ехэ хүсэлэнтэйб» гэжэ мэдүүлһэн байна. Тэрэнэй удаа Маруся Мисилевич, Николай Колмаков, Александра Пиличук, Лиза и Исай Шрагер, Прокопий Колмаков, Василий Аксенов, Алексей Аксенов болон бусад хамтадаа 12 хүн комсомолой гэшүүн болохоор нэрээ бэшүүлһэн юм.

Тэрэ дары эмхидхэлэй бүлэг байгуулха гэжэ шиидхэгдэбэ. Тэрээндэ Пелагея Попова, Николай Колмаков, Исай Шрегер гэгшэд һунгагдаба. Бүлэгэй секретаряар Николай Колмаков дэбжүүлэгдэһэн юм. Иигэжэл Бага Уродо анха түрүүшын комсомолой ячейкэ байгуулагдаһан түүхэтэй. Энэ ячейкын ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ үүргэ Читканай партячейкэ бэе дээрээ даажа абаһан бэлэй. Иигэжэ энэ бүлэг тэрэ ячейкын үмэнэ тоосохо үүлгатай болобо.

Эхин ячейкэ тогтоһон дары, хүдэлмэреэ ябуулжа, наада гаргалгада бэлдэхэ, сугларха газараа бэдэрбэбди. Мааналта гэһэн гэр үгы һэмнай. Нэгэ үйлсын захада земствын [...] гэй управын анха байһан хооһон гэр олобобди. Ехэ Урогой сельсоветһээ тэрэниие эрижэ абагша һэмди. Тиигэжэ һандай юумэ өөһэд[...] болоод, шубуун дэнгэй г[...] даяа бэлдэжэ захалагдаа, [...] журнал» эмхидхэхые Пел[...] дурадхаба. Тэрэмнай угаа [...] сэг боложо шадаа. Журна[...] гериалнуудынь шүүмжэл[...] байжа, нютагай баяшуу[...] яһала малтадаг. тосхон[...] дунданууде элирхэйлэ[...] Энэ журнал зохёохоо[...] Владимир Андреевич Гов[...] һалагша бэлэй.

Тиигэһээр байтараа а[...] люционно армида түп[...] юумэнүүдые суглуула[...] Хилээмэ, овощ, хартааб[...] һаа суглуулхаш. Түл[...] табижа, тэрэнһээ оро[...] мүн лэ армиин хэрэглэж[...] даг байгаабди. «Хүдэлм[...] гэжэ зүжэг табиһанаа [...] шагүйб. Нютагай зоню [...] ехэ һонирхолтой байж[...] амаршалһан байха. Тии[...] дынгөө элэбхитэй ажал [...] тосхоной залуушуулай [...] булявжа, комсомолой за[...] дань олон болгожо, бах[...] сэд дүүрэн арга боломж[...] бшуу.

Тиигэһээр байтарнай [...] таниие хамтын ажалтай [...] хүрэжэ ерэлэй. Энэ бага[...] нилээд хүдэржэнхэй, [...] зангиданги болонхой бай[...] түрүүн хамтаараа газар [...] сэл (ТОЗ) 1927 ондо то[...] тоожо, тэрэнээ «Туяа» [...] һэмди. Энэ нэгэдэл эмх[...] дэл комсомолшуул уда[...] набди. Хамтын ажалые [...] яашаха һэч. Үнгэрхэд[...] Иван Кулаков огородо[...] унагаажа, тэрээн уруу [...] жа, хуу няза гэшүүдэ[...] ряашье һайса гэмтээгэ[...] ниие арадай сүүдээр мур[...] мыень амасуулагдаа.

Бага Урогой комсомо[...] анха тоггоогшодой хэрэ[...] зээдэшье мартагдахагүй [...] элэбхитэй комсомолшуу[...] ниинь Эсэгэ ороноо хам[...] дайнда ами наһаяа ал[...] эрэлхэг баатарлигаар тэм[...] түрэл нютагаа олон орд[...] нуудые яларуулһан бус[...] дэнэр мүнөөшье болото[...] һаар, оло ниитын хэрэг[...] хитэйгээр хабадаһаар [...] тавкала гараһан подпо[...] хаил Данилович Колмако[...] най прокуратурын мүр[...] лай Колмаков, Баргажа[...] хозой мастер Александ[...] Пиличук, пенсидэ гар[...] Пелагея Васильевна По[...] Москвада ажаһууна), [...] совхозой Урогой отделе[...] даг пенсионер Мария [...] Мисилевич болон бусад [...] энүүтэй үеын олон к[...] ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ех[...] зүрхэ сэдьхэлээ хүдэл[...] байдаг лэ. Эдэ буурал [...] хэтын ехэ зол жаргал [...] тайбди.

Д. КОЛ[...]
хори гаран онууд[...]
комсомолец, [...]

ТҮГЛЫН ХОНИШОН

Хэдэн үдэр халуу бааяжа, һэрюун гартэ һүүхадашье хүнэй бэеһээ хүлһэн гоожохо. Үдэшэ, үгэлөөнь лэ һэрюухэн һэбшээн һэб һаб гэхэ. Үдэшэ «Ган жэл болохонь гээшэ гү, жаалда»,— гэжэ һамганайнгаа һаяшаг хэлэһые һанаад, хургажа захалһан хонидоо Пунсэг Базарович уһан тээшэ тууҗа оробо. «Табан жэл һубай хонидые даажа хүдэлөөб. Юрэдөө энэ үе соо ургаса ногоонойл гарахада хонин таргаластай һайн байгаа. Хяаг суур болотороо үбһэнэй шанга наранда шаруулхада, мал лагаад таргалхаб даа,»— гэжэ дотороо шэбшэхэ хоорондоо, мориноойнгоо ама угзаржа, хэды еды дахин эшхэрээд абаба. Уһалуурида орохоёо мэдэһэн хонид ябуул дундаа ногоо шэмхэлжэ, урагшаа хушуурна.

«Тадь! Тадь!» гэһэн абяан Түглын бургааһан соогуур сууряатана. Тэрэнэй бодол таһарнагүй.

Энэ жэлдэ саһан ехэ байгаа. Газарай хүрьһэн нилээд доро хүрэтэр шиигтэйшье һаа, хабарай хара һалхинда һайсахан хуурай болотороо үлеэлгэжэрхёо. Юрэдөө даажа ябаһан сабшаланайнгаа газар дээрэ һайрамай уһа табиһан. һайса уһалһамни үшөөл болоо гээшэ ха»,— гэжэ дотороо һэм гээд, түрүүшын хонидой уһалуурида орожо эхилхэдэ моринһоо буужа, амагайбшалаад, дээдэ талаарнь тойрожо байба.

Тамиржаһан түлгэнүүд уһа уужа садахадаа, бүлэг бүлэгөөрөө таража, Түглын бургааһанай һүүдэртэ шэбээлхээр тэгүүлнэ. Үдын халуун наранда нэгэ бага хургат даа гэжэ сэдьхэһэн Пунсэг Базарович морьёо унажа, гэр тээшээ буншуулһаар ерэнэ.

Багынь дээдэхил ха. Эсэгынгээ ерэхые обёороод, наадажа байһан нааданхайгаа хаяжа, оог табин харайшаба. Эсэгынь зосоо нара ногоо татана.

Үхибүүтэ угаа үнжэгэн дуратай юм. Ехэнь арбан класс дүүргээ. Зургаадахинь һаяшаг гараа. Томохон бологшодуулынь туһатай болонхой. Хонидой хүлжаад, буруу тээшээ ошохёо һанахадань, тогтоогоод ерэхэ.

— Аба, моридоо һуулгыш даа,— гэнэ амидатараа гүйжэ ерэһэн хүбүүханиинь. Пунсэг Базарович моринһоо яаралгүйхэн буугаад, арбагархан хоёр гарайнь һүга дороһоо үргэжэ, эмээл дээрэ һуулгаба.

— Аба, би морёор гүйлгэхэм, тэрүү хонидоо хада өөдэ туужа гаргахам,— гэхэдэнь хүбүүнэйнгээ: — Эгэшынгээ тухай боло даа, хүбүүм. Тиигэбэл, морёор гүйлгэдэг болохош,— гэжэ һанааень заһаба.

Үхибүүд гээшэ ерээдүймнай найдал ха юм даа. Бү мэдыш, хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, энээхэн эмээл дээрэ согсойходожо һууһан хүбүүниинь эсэгынгээ харгыгаар ошожо, хонишон болоодшье, эдэ хэлэһэн үгэнүүдээ һанан, гүлмэр тэнэгхэн ябадагаа наада барин. эсэгэдээл адляар энеэбхилхэшье аалам.

Үгышье һаа, Пунсэг Базарович иигэжэ ябадаг байһыень хүбүүндээ хөөрэжэ, хүхюу зугаа гаргажашье һууха аалам.

— Хониднай хургашаба гү? Иимэ шанга наранда бага зэргэ хургаад абаг лэ даа. Үдэһөө хойшо үхибүүдээ эльгээхэмнай бэшэ гү? — гэжэ нялхаяа тэбэреэд, үбгэндөө халуун сай аягалжа һууһан Дара һамганиинь хэлээдхинэ.

— Үдэрһөө хойшо зүүн хойто хада өөдэ гаргаһайб гэжэ һанаа һэм даа. Өөрөө адуулхаб. Урдахи таладаа үхибүүднай адуулна аабза,—тээд нарай үхибүүгээ тэбэриһэн һамган руугаа налгайханаар хараад абаба.

Пунсэг Базарович Шойропов табадахи жэлээ һубай хонидые һамган Дара Доржиеватаяа хамта хаража байна. Энэ үе соо нилээд дүй дүршэлтэй болоо, ажал хүдэлмэридөө яһала ехэ амжалта түйлаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Нёдондо жэл 636 түлгэ харууһалаа һэн. Мүнөө жэл 609 түлгэ даажа абаад, амжалтатай хүдэлжэ байнхай.

Хонидынь тобир тарган. Хойто болотор эгээл бэлшээри һайнтай газараар ябуулжа, [...]луулха хүсэлэнтэй. Энээнэй түлөө бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа, эршэмтэйгээр хүдэлнэ.

...Нарһан тужын хойто хадын орой өөдэ хонид яаралгүйхэн бэлшэн тарана. Морьёо шэмэтэй ноогоондо табижархёод, тамхияа һэрюжо һууһан, дундуур наһанай хүн бодолгото болон, үргэн нэлэнхы Хори нютагайнгаа тала руу хаймадан шэртэнэ.

«Хамаг юумэн хүнэй һанаһаар зүндөө бүтэшэдэг һаань, ехэл аятай бэлэй даа. Теэд һанаһан хүсэһэн юумэеэ бэелүүлхын тулада хүсэлэлгэ оролдолго гаргаха, һайса хүдэлхэ хэрэгтэй бшуу. Би хүдэлнэгүй бэшэ, арга хаба соогоо хүдэлнэб. Амжалташье бага багаханаар түйлагдана. Зарим нэгэ зон мори унажа, хонидой хойноһоо дахалдаад лэ ябабал хамаг хэрэг бүтэшэхэ шэнгеэр һанадаг. Тэрэшье тиимэ бэшэ даа. Хүлһөө гоожуулад тэжэл һанаһандаа хүрэнэ, һарбайһанаа абана гээшэбди», гэһэн бодол толгой соогуурнь эрьелдэнэ.

Пунсэг Базаровичай иигэжэ һанаханьшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, хэһэн хүдэлмэридөө хэзээдэшье халирхайгаар хандадаггүй хүн бшуу.

Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон Пунсэг Базаровичай үшөө ехэ амжалта түйлахыень хүсэе.

Б. НАМДЫКОВ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ ЭРИЛТЫЕ ХАНГАХЫН ТУЛА

Соёлшодой эдэбхи үүсхэлһэе ехэ юумэн дулдыдана. Соёлой ажаһуудалай тааар хүсэд хангагдаагүй гаарта ажал хүдэлмэриньшье бай урагшатай бэшэ, хүн зоолньшье нэгэл тиимэ зориг эрмэлзэлгүй ябадаг. Тиимэһээ идэ, соёлшод, хүдөөгэйхидэй эрилтые шадахысаа хангахые, үн хүдөө ажахын продукци үйлдбэрилгые эрид шууд дээшэулхые үнэн зүрхэнһөө оролдобди.

Манай аймагай соёлшодой үгрилгоёо хэр зэргэ ойлгодог, мар бэрхэшээлнүүдтэй дайралдаг тухайдань хөөрэхэ дуран рэнэ.

Хэнэйшье мэдэхээр, һаалиин гүүртэ, отара, холын тарялан болон үбһэшэдэй бригада дээрэ лдаг хүнүүдэй эрилтые нэн үрүүн автоклуб хангана бшуу. Энэ автоклубай харюусалхэтэ хүдэлмэри аргагүй ехэ бшэ.

Манай аймаг дотор бүхы дээ 400 мал ажалай газарнууд, левой станууд. нуга сабшалан дээрэ хүдэлдэг үйлэдбэриин бригадануудаа бии. Тиихэдэ аймагай соёлой таһагай дэргэдэ хоёр автоклуб. нэгэ вагон-клуб хүдэлнэ. Тоонуурхан байнабди гэхын баа аргагүй.

Тиихэдэ автоклубуудна ямаро хүдэлнэб?

Автоклубые даагша өөрын түрэтэй, графигтай байдаг. Эдэ гэдэнь аймагай соёлой таһагай дэргэдэхи уран һайханай болон методическа совет дээрэ зүбшэн гаргадаг. Автоклубай бригада ехэнхидээ Галуута-Нуурай соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд оролсоно. Жэшээнь, оёдолой фабрикын хүдэлмэрилэгшэд Д. Тимофеева, Ворошилина, Ю. Тасминский, Коробова, В. Белова; № 5 автобусуудэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Л. Перевесенская шулуу гаргалтын управлениин хүдэлмэрилэгшэд В. Распутин, О. Марисоёлой байшангай баянист Волков болон хүгжэмэй һургуулиин багша Н. Кавер гэгшэд бүлэдөө ажал хүдэлмэриншье һаа, агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, һонирхолтой гоё наадаараа хүн зониие баярлуулна.

Автоклубай коллектив июнь һарада ото аян замдаа ябажа а. Июль һарада орондоно Новоселенгинскын соёлой байшангай агитбригада хүдөө нютагаар ябажа, һаалиин гүүртэ болон һаалишадай хоорондын социалис мүрысөө эмхидхээ, дүршэлыень нэбтэрүүлээ. Эмхидхэхын тула магнитофон, нюй радио болон газетэнүүдтэ гарһан статьянуудые үргэнөөр, амжалтатайгаар хэрэглэһэн байна. Гадна малшадай, үбһэшэдэй тусхай концерт, кинофильмнүүд табигдаһан, лекци хөөрэлдөөнүүд үнгэртэгдэһэн, хананай газетэнүүд гаргагдаһан. «Хүдөө ажахын һониной эсэтэ», «Арадай творчество», «Манай түрүүшүүл» гэһэн альбомтой танилсаха, совет дуунуудые магнитофонһоо шагнаха аргатай.

Автоклубай коллектив, жэшээлхэдэ, Карл Марксын, XX съездын нэрэмжэтэ колхозуудта, мүн «Эрдэм» колхоз, Ленинэй болон Сэлэнгын совхозуудта хэды дахин ошохо, ажалша бэрхэ хүнүүдые баярлуулһан байна. Үбһэ хуряалгын үедэ таби гаран концерт, лекци, хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэжэ, һонирхолтой кинофильмнүүдые харуулһан юм.

Автоклубай хүдэлмэри харюусалгатай, захагүй ехэшье гэжэ хэлэхэ бэлэйбди. Гэбэшье хоёр автоклуб аймагай бүхы ажахынуудые түгэс хангаха аргагүй. Хэрбээ хүдөөгэй соёлой байшан бүхэн өөрын автоклубтай байгаа һаа, соёлшодой хүдэлмэри нилээд хүнгэрхэ, хэхэ юумэншье урагшатайгаар ябахаа. ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай бүлгэмэй харалга хадаа хүдөөгэйхид өөрын концертнэ бригадатай болохо аргатай гэжэ гэршэлһэн байна. Тиимэ арга боломжо мүнөө ажахы бүхэндэ түгэс бии. Ганса эмхидхэхэ, ударидаха хүнүүд хэрэгтэй гээшэ.

Жэшээнь, Загастайн соёлой байшангые абаад үзэе. Эндэ бүхы юумэ хуу бии. Эндэхи соёлшод ажал хүдэлмэреэ һайжаруулхые, колхознигуудай культурна эрилтые түгэс хангахые үнэн зүрхэнһөө оролдоно. Хабарай тарилгын үедэ тэдэнэр механизаторнуудай баяр баясхаланда, магтаал һайшаалда хүртөө. Хэрбээ загастайнхид өөрын нүүдэл автоклубтай һаань, мүнөө бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ, атаархамаар амжалта туйлаха һэн. Тиин гэһэй...

— Хоёрдохи үдэрөө хүдөө гараха аргагүй байнабди. Колхозой правлени найдуулхадаа бэрхэ аад, харин машина үгэнэгүй. Эшхэбтэр гээшэнь. Автоклубаа маанадта эльгээгыт,— гэжэ һаяшаг Загастайн соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ Софья Аюровна Галданова хонходобо.

Яахаб, ямар хэмжээ абалтайб? Нэн түрүүн ажахыгаа машинаар хангаха ёһотойбди гэжэ колхозой партком хэрэгсээбэгүй. Энэншье баһа зүйтэй. Хэрбээ өөрын автоклубтай байгаа һаа, соёлшод хүтэлбэрилэгшэдые аргадахагүй, үбдэгтэнь «мүргэхэгүй» һааб даа.

Юрөөгэй сомоной Соведэй сесси дээрэ Социалис Ажалай Герой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ж. Б. Ванкеев үгэ хэлэхэдээ, манай колхоз соёлойнгоо байшанда гэжэ автоклуб абаха аргатай аад. харин хаанаһаашье олдохогүй байһан тухайдань мэдүүлээ бэлэй. Зүб даа. Автоклуб тиимэ бэлэхэнээр олдодоггүй шухаг юумэн шуу. Тиихэдэ тус колхоз 70 гаран мал ажалай точконуудтай, полевой стануудтай байха. Колхоз заримдаа ашаанай машинаар хангаха аргагүй юм. Захагүй олон гүүртэ, отара болон бригадануудаар морёор ябажа. кинофильм харуулхын тула нилээд носолдохо, унжагайрха ушар гарана.

Тиихэдэ агитбригаданууд ямараар хүдэлнэб?

Малай үбэлжэлгэ, хабарай тарилга, үбһэ, таряа хуряалга — бултадаа тон шухала, харюусалгатай хаһа ха юм. Эгээл харюусалгатай үедэ агитбригада эмхидхэхын тула нилээд тухашарха ушартай болонобди. Жэшээнь, галуута-нуурайхидые абаад үзэе. Хүн бүхэн өөрын ажалтай, тон шухала хэрэгтэй байдаг. Зариманиинь шахтёроор, оёдолшоноор гү, али токарёор хүдэлдэг.

Агитбригада эмхидхэхын тула гүйхэ, «мянга» дахин хонходохо ушар гарадаг. Нилээд лэ нобшорһоной удаа агитбригада эмхидхэгдээд, хүдөө эльгээгдэдэг. Һөөргөө ажалдаа бусахадань юун болодог бэ? «Миин лэ зайжа, дуулажа, хатаржа ябана гүт! Тиихэдэтнай бидэ таанадай орондо хүдэлжэ һалирнабди», гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь гэмэрэлдэжэ захалдаг. «Салингаа хүсэд абахагүйт, урмашуулгын шанда хүртэхэгүйт. Миин лэ ажалһаа хулжажа ябаһанда тоолохобди» гэжэ предприя болон эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд айлгадаг.

Иимэрхүү бэрхэшээлтэй ушар багшанарай, эмшэлэгшэдэй дунда дайралдана. Һайн һайхан юумэ хэжэ байһанниень ойлгуулха хүсэлтэй зарим хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэш, яһала һайса ойлгожо байгаад ойлгоогүй шэнги болохо юм. Малшад, хонишод болон таряашадта һонирхолтой гоё концерт харуулхадаа, миин лэ ёһо дүүргэнэ бэшэбди, харин хэжэ байһан хэрэгэйнгээ удха шанарые, бүхы һайн талыень үнэн зүрхэнһөө мэдэрнэбди. Тиихэдэ хүдөөгэйхид искусствын гоё һайханиие городойхидһоо дутуугүй ойлгоно. Тиимэһээ бэрлэһэн удхатай юумэ харахыень баадхангүй, программаяа тон зүбөөр, удха түгэлдэрөөр зохёохые оролдонобди. Уран һайханай бүлгэмдэ хабаададаг жаран хүнһөө эгээл бэлиг шадабаритайшуулыень шэлээд, агитбригадын гэшүүндэ оруулнабди.

Субботын, воскресениин үдэрнүүдтэ, үдэшэнииншье ябаха бэшэ юм гү гэжэ олонхид асуудаг. Тэрэншье тэрэ гэлэй. Гэбэшье хүн бүхэн эдэ үдэрнүүдтэ амаржа байдаггүй бшуу. Зариманиинь үдэшын һургуулида һуралсадаг, нүгөөдүүлынь һүниин халаанда тудашадаг байна. Гадна хүн бүхэндэ онсо өөрын хэрэг гарадаг шуу. Арга оложо ядахадаа, соёлой хүдэлмэридэ хабаатай гү, али дүтэрхы мэргэжэлтэй хүнүүдые баадхан суглуулаад, концерт табиха ушар гарана.

Ондоо арга олдоногүй гү? Шухалань гэхэдэ, соёлшодой арга боломжые хаһангүй, үнэхөөрөөшье соёлшон гэжэ хүндэлхэ саг үни хада тулажа ерээ. Гадна хабарай тарилгын гү, али үбһэ хуряалгын үедэ уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагшадта табилга үгэхэ шухала.

Хүдөөгэйхидэй культурна, ажаһуудалай эрилтые гүйсэд хангаха талаар нүүдэл вагон-клуб тон шухала үүргэ бэелүүлнэ. Зунай нэгэ үдэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой «Озерный» гэжэ газарта нүүдэл вагон-клуб хүрэжэ ерэбэ. Малшад, хонишод, үбһэшэд телерадиоло хэрэглэхэ, кинофильм хараха, газетэ болон номуудые уншаха, радио шагнаха аргатай болобо.

Сэлэнгын совхозой түрүү һаалишан Н. Л. Тадвашкинагай хүтэлбэрилдэг һаалиин гүүртэдэ вагон-клуб һаяшаг нээгдээдхибэ. Вагон-клубые даагша Виктор Февралев тэрэ дары һү һаалгын дүн гаргаад, дайшалхы хуудаһа гаргаба. «Ажалай ветеранууд» гэһэн стендынь илангаяа ехээр һайшаагдаба. Эндэ недели шахуу байгаад, ондоо һаалиин гүүртэ тээшэ шэглэбэ. Графигайнгаа ёһоор Эрэлжэ ошохо аад, харин трактор үгы дээрэһээ ошоогүй бэлэй. Хэрбээ вагон-клуб өөрын трактортай байгаа һаа, маршрудшье хубилхагүй, графигшье эбдэгдэхэгүй һэн ха. Өөрын трактортай болохо мүнгэн зөөри бии аад, «Сельхозтехникын» мүнөө болотор найдуулдагһаа боложо юумэн урагшалнагүй.

Н. МАДУЕВ,
Сэлэнгын аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

АЖАЛШАДТА БЭЛЭГ

«Бурятцелинстрой» трестын 590-дахи оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныи бригадир Иван Зуевай хүтэлбэрилдэг комплексна бригадын барилгашад июнь һара соо Кабанскын аймагай Романово тосхондо гахайн байра болзорһоо урид барижа дүүргээд, Шергинскэ совхоздо эбэртэ бодо малда эдеэ хоол бэлдэхэ цехэй барилга хэжэ эхилһэн юм.

Энэ бригадын барилгашад эбтэй этэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даабари 120—125 процент дүүргэжэ, һайн шанартай гэр байрануудые барижа суурхаһан юм.

Барилгада үни удаан саг соо хүдэлжэ, һайн дүршэлтэй болоһон Илья Пермяков, Владимир Бадмаев гэгшэд хамта хүдэлдэг нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллажа, амжалта туйлана. Түрүү ажалша нүхэдһөө жэшээ абажа хүдэлһэн энэ бригадын хүдэлмэришэд мүн лэ һайн амжалтануудые туйлана.

Зурагууд дээрэ: 1. Бригадир И. И. Зуев. 2. Түрүү барилгашад М. Ступакова, И. Пермяков гэгшэд ажалдаа.

А. ШИРОКОВОЙ фототекст.

МУХАР-ШЭБЭРЭИ АИМАГТА

ЮҺЭ ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

«Искра» колхоз гүрэндэ һү худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэб һаяхан дүүргэбэ. 4700 центнерэй орондо бэлэдхэлэй пунктдэ 4731 центнер һүн тушаагдаа. Гүрэндэ һү худалдаха юһэ һарын даабари дүүргэлгэдэ А. К. Антоновой даадаг Шэнэ-Байдалай фермынхид ехэхэн хубитаяа оруулаа. Тус фермынхид 2855 центнер һү тушааба. Һү һаали дээшэлүүлхын талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һаалишад В. Горюнова, П. Антонова, Е. Козлова, Ф. Ярулина гэгшэд июль һара соо тус тустаа үнеэн бүриһөө 240—260 килограмм һү һаагаа.

Мүн энэ ажахын шубуушад ехэхэн амжалта туйлаа. Гүрэндэ 250 мянган үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб хоёрдохи квартал соо дүүргэһэн юм. Бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, колхозой шубуушад жэлэй дүүрэтэр үшөө 250 мянган үндэгэ худалдаха дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм. Е. Бурдуковскаягай даадаг шубуунай фермынхид хэлэһэн үгэдөө үнэн сэхэ байһанаа хэрэгээрээ харуулба. Һаяхан энэ ажахын шубуушад абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Тиигэжэ гүрэндэ хахад миллион үндэгэн худалдагдаа гэхэ гү, али жэлэй түсэб хоёр дахин үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Гүрэндэ үндэгэ худалдалга үргэлжэлһөөр.

ГАЛУУ ҮСХЭБЭРИЛХЭДЭ БАРИИШАТАЙ

«Забайкалец» колхоз гүрэндэ галуу тушаажа эхилбэ. Августын 15-да 11 мянган галуун Улаан-Үдын маханай фабрикада тушаагдаа. Тиихэдэнь 85 галуун бүхэнэй амидын шэгнүүр 3 550 грамм болоо. Мүнөө жэлдэ шаралдайнхид гүрэндэ 2000 центнер галуунай мяха худалдахаар хараална. Ажахыда мүнөө 61 мянган галуун томо болгогдожо байна. Гахай тэжээһэндэ орходоо галуу үсхэбэрилхэдэ бариишатай гээд колхозой экономист В. Баштовая хэлэбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

Измирэй яармаг нээгдэбэ

ИЗМИР. ТАСС-ай тусхай корреспондент Г. Попов иигэжэ дамжуулна: Уласхоорондын 37-дохи яармаг Измиртэ нээгдээ. Тэрээндэ 40 хариин гүрэн, тэрэ тоодо Англи, Болгари, ОАР, Советскэ Союз, США, ФРГ, Инди, Пакистан, Иран, Югослави, Итали болон бусад хабаадана.

Измирэй яармагта Советскэ Союз хабаададаг заншалтай юм. Энэ жэлдэ 2000 ондоо янзын экспортна эд бараа советскэ гадаадын худалдаа наймаанай 14 организаци выставкэдэ табиһан байна.

Мүнөө жэлдэ советскэ павильоной онсо шэнжэнь гэхэдэ, тэрээн соо Грузиин ССР-тэ зорюулагдаһан бүлэг бии. Электронно-тоолоолгын техникэһээ, станогуудһаа, уһан доро эрьелэг далитай суднануудһаа эхилээд, Тбилисиин модельнүүдэй байшангай экспонадуудаар дүүрэһэн эгээн лэ элдэб олон янзын энэ бүлэгтэ эд бараан табигдаһан байна. Эдэ бүгэдэ совет Грузиин ехэ туйлалтанууд тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Патриодуудай амжалтанууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанда шэнэ сохилтонуудые үгэжэл байһаар. Тайнинь провинцида имагтал августын 18 ба 19-дэ патриодууд дайсанай 700 гаран солдадые, тэрэ тоодо 400 гаран американецуудые хүлһөөнь буултаа, тэрэшэлэн 46 танк болон бронетранспортерые усадхаһан, гэмтээһэн байна. Январиин 30-һаа энэ провинцида Урда Вьетнамай патриодуудай хэжэ эхилһэн үргэн добтолгын үедэ хамта дээрээ дайсанай 11.000 үлүүтэй солдат хүлһөө буулгагдаа. Энээн тухай Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэһэн байна.

Чехословакиин шэнэ радиостанци

ПРАГА. (ТАСС). «ВЛТАВА» гэжэ шэнэ радиостанци Чехословакида хүдэлжэ эхилээ. Эгээн лэ шухала темэнүүдээр мэдээсэлнүүдые, тайлбаринуудые дамжуулхабди гээд радиостанци түрүүшынгээ мэдээсэлнүүд соо дуулгаһан байна.

Социализмын туйлалтануудые хамгаалхын тулада Чехословакиин газар дээрэ ороһон социалис оронуудай арминуудта али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхыень Чехословакиин Арадай армиин солдадууд болон офицернүүдые уряалһан хандалгые «Влтава» радиостанци дамжуулаа.

США-гай гадаадын политикые буруушаалга

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. А. Меликян иигэжэ дамжуулна:

США-гай гадаадын политикые, хамагай түрүүндэ Сагаан байшангай Вьетнамда хэжэ байһан уршагта ябуулгые һунгуулиин программа зохёохо талаар демократическа партиин комитедэй гадаадын политикын асуудалнуудые тодорхойлдог тусхай подкомитедтэ августын 20-до зүбшэн хэлсэлгын үедэ дахяад хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байна.

Хүнэй ами наһан 51 доллароор сэгнэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда вьетнамецай ами наһые американ интервентнүүд 51 доллароор сэгнэнэ. Меконг мүрэнэй адаг шадарай Кайранг городто августын 8-да «эндүүгээр» алуурһан таряашадай бүлынхидтэ алуулһан хүн бүхэнэй түлөө эды шэнээн доллар тэдэнэр түлэһэн байха юм.

Бэе бэеэ партизанууд гэжэ тоолоһон американ ба сайгон сэрэгүүд городые шангаар буудаһан байгаа. Буудалдаанай үедэ 72 энгэй хүн алуулаа, 204 хүн шархатаа. 450 гэр һандаргагдаһан байна.

Энгэй хүнүүдтэ эсэргүүгээр химическэ зэбсэг хэрэглэгдэнэ

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). Африкан нэгэдэлэй организациин генеральна секретарь Диалло Телли иигэжэ мэдүүлээ. «Португалиин» Гвинейн энгэй хүн зондо эсэргүүтээр Португалиин колонизаторнууд химическэ зэбсэг хэрэглээ. Эфиопиин ниислэл Аддис Абебэдэ августын 20-до болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ Диалло Телли иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Эдэ гэмтэ ябуулгануудай түлөө харюусалгые баруун гүрэнүүд мүн лэ даалсаха болоно. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй дэмжэлгэгүйгөөр химическэ зэбсэг хэрэглэхые Португали хэзээдэшье зүрхэлхэгүй байгаа. ОАЕ-гэй гүрэнүүд болон правительствануудые толгойлогшодой ассамблейн Алжирта нээгдэхэеэ байһанай урдахануур энэ убайгүй муухай ааша гаргагдаа гээд тэрэ мэдүүлээ.

Демилитаризованно зоно руу ороно

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ сэрэгүүд һүүлшын зургаан үдэрэй турша соо Вьетнамдахи демилитаризованно зоно руу гурба дахин шурган ороо. Энэ зоно 1954 оной Женевэдэхи хэлсээгээр тогтоогдоһон юм. Энээн тухай мэдээсэхэдээ, «Нью-Йорк таймс» газетын Сайгондохи корреспондент Дуглас Робинсон иигэжэ заана. «Хойто зүгһөө шурган оролгые зогсоохо» гэһэн шалтаг баряад, США-гай сэрэгүүд демилитаризованно зоно руу ороно. Гэбэшье тэдэнэр энэ зонодо Хойто Вьетнамай нэгэшье солдадые олоогүй гээд корреспондент онсолон тэмдэглэһэн байна.

Сайгоной туһамаршадай сэрэгүүд демилитаризованно зонын гуримые нэгэтэ бэшэ эбдээ гээд Робинсон заана.

КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН, МҮН НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНАЙ БҮЛЭГ ГЭШҮҮДЭЙ ХАНДАЛГА

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта)

социализмын бүхы туйлалтагай түбэг тохёолдоод байна. январь һарада ороһон социал-демократиин замда, мүн социа-, манай республикын үндэһэ нь аюул тохёолдоод байна. й арад түшаа эгээн нангин салгатай байһанаа, ёһотойл измын хүсэд мэдэрэлтэй. орондын социалис һанал нэын мэдэрэлтэй байһанаа ойлһэдынгөө интернациональна уудые мэдэрэн, манай социаүйн, манай Эхэ ороной аша таруугаар бүхы патриотихүсэнүүдые нягтаар жагсааха бидэнэр гаргажа байнабди. й байлдаанай (Липан шадар ондо болоһон байлдаан тухай тэ.—Ред.). гашуудалта үр- болохо байһан аха дүүнэсанай тэмсэлые хархис хүболдхэһэн байна. Энэ аюу- тохёолдоод байһанһаа уламжалан, туһаламжа үзүүлхэ гуйлтатайгаар Советскэ Союзда, бусад аха дүү социалис оронуудта хандаха гэһэн түүхэтэ шиидхэбэри абахыемнай маанадта шухала болоһон байна. Маанадай оршон байха гү, али хосорхо тухай асуудалай табигдажа байһан 1945 ондо туһаламжа үзүүлһэн шэнгеэр манай союзнигууд иимэ туһаламжа үзүүлбэ.

Манай союзнигуудай сэрэгэй частьнуудта али болохо дэмжэлгэ үзүүлхыень бүхы эрхэтэдые бидэнэр уряалнабди. Хархис урбалта хэхэ аюулай усадхагдаһанай һүүлээр союзна сэрэгүүд Чехословакиин газар дээрэһээ гаража ошохо. Мүнөө үедэ Чехословакиин газар дээрэ байһан бүхы хариин хүнүүд манай хуулинуудые хүтэлбэри болгоод байгаа һаа, саашадаашье манай зүгһөө хүндэтэйгөөр угтагдаха, тэдэнэй аюулгүй ба ойроо хүртэшэгүй байлга хүсэдөөр хангагдаха.

Социализмын, дэбжэлтын, январиин һүүлээрхи шэнэ замай хэрэгые үнэтэйдэ тоолодог, Советскэ Союзай, бусад аха дүү оронуудай арадуудтай хани барисаанай хэрэгые үнэтэйдэ тоолодог партиин үнэн зүбөөр бодомжолдог гол хубиие тойрон нягтаар жагсаахыень уряалан, энэ шанга үе сагта манай арадай үмэнэ, манай хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ, манай ороной арадуудай үмэнэ, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй үмэнэ гүнзэгы ехэ харюусалгатай байдаг мэдэрэлээ хүтэлбэри болгон таанадта, республикын эрхэтэдтэ, ханданабди.

Манай бодомжолгодо, хатуужалда, политическэ ушар ёһо мэдэлгэдэ бадаар этигэдэг дээрэһээ партиин газаа тээ гү, али дотор ямаршье хархис хүсэнүүдэй саашадаа добтолто хэлгэдэ тодорхой хэрэгүүдээрээ, тодорхой ябуулгануудаараа һаад ушаруулхыень бидэнэр таанадые, манай Эхэ ороной бүхы үнэн сэхэ эрхэтэдые, хүдэлмэришэдые, таряашадые, интеллигенциин түлөөлэгшэдые, эрэшүүлые, эхэнэрнүүдые, залуушуулые, национальна фронтын үнэн болдолто хүсэнүүдые, сэрэгэй алба хэгшэдые, аюулгүйе сахидаг органуудай хүдэлмэрилэгшэдые, коммунистнуудые болон коммунист бэшэ хүнүүдые, бүхы үнэн сэхэ хүнүүдые уряалнабди. Гэнтын ябуулгануудые, һандаралые, эмхигүй ябадалые бү таргагты, намдуу түбшэн, гуримтай байгты!

Январиин урда тээхи политикын дүршэлые бидэнэр буруушанабди. Хүндэгүй боложо муудаһан январиин урда тээхи онол аргануудта бусалгын ямаршье шэнжэ тэмдэг бидэнэр гаргахагүйбди. Партиин хүтэлбэрилхы үүргэдэ, манай ажалшадай социалис туйлалтануудта аюул тохёолдуулһан, хүсэ хэрэглэлгэтэй тулалдаанай үнэхөөрөөл болохоор байдалай тогтолгодо туһалһан эдэ онол аргануудманай арадай диилэнхи олонхидой зүгһөө эрид шанга харюу сохилто абаа. Харин бидэнэр үнэхөөрөөл мүнөөнэй социалис общество байгуулгада, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури табигшадай хараадаа абадаг һалбаран хүгжэнги, энэрхы һайн общестые, Октябриин илалтын һүүлээр тэдэниие бодотоор бэелүүлжэ эхилэгшэдэй хараадаа абадаг январиин түрүү үзэл бодолые хамгаалхые, эсэстэнь хүрэтэр бэелүүлхые хүсэнэбди.

Республикын тогтоһоор 50 жэлэй ойтой холбоотой манай түрүү национальна заншалнуудта, фашизмда эсэргүү тэмсэлэй үзэл бодолдо, национальна ба демократическа үнэтэ зүйлнүүдтэ Словацка национальна восстаниин, 1945 оной майда Прагада болоһон восстаниин заншалнуудта, 1948 оной февралиин революционно уряада бидэнэр үнэн сэхэ байнабди, эсэстэ хүрэтэр үнэн сэхэ байхабди. «Урагшаа дабшая, алхамшье гэдэргээ сухарижа болохогүй!». Советскэ Союзтай, тэрэнэй арадтай, дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй бүхы ороной арадуудтай, эб найрамдалай, демократиин, дэбжэлтын ба социализмын хүсэнүүдтэй аха дүүгэй союзна ба хани барисаанай холбоогоо бидэнэр нюдэнэйнгоо сэсэгы мэтэ аршалан хамгаалхабди. Эдэ үнэтэ зүйлнүүд манай бэеэ абангги, бэеэ даанхай, национальна ба гүрэн түрын талаар бүрин эрхэтэй байлгын найдабари боложо үгэнэ, тэдээнгүйгөөр шэнэ Мюнхенэй аюултай, тэрэниие 1938 ондо үүдхэгшэдтэй бидэнэр дахяад нюур нюураараа туласалдаха байгаабди. Чехословаки социалис орон, социалис хани нэгэдэлэй таһаршагүй хубинь байжа хүгжэжэл шадаха; тэрэнэй хүсэн ба батата бэхи байлгань уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй саашанхи хараа замай үндэһэ һууриие табина; социалис лагериие һулаpуулга ба эбдэлгэ бүхэдэлхэй дээрэхи революционно дэбжэлтэ ба социализмда һанаанда орошогүй ехэ хохидол ушаруулха байна.

Тохёолдожо байһан аюулда бидэнэр хамтынгаа ябуулгануудаар һаад хаалта бодхожо, хамтынгаа хүсэлэл оролдолгоор мүнөөнэй хүндэ хүшэр байдалые бидэнэр зайсуулжа, манай Эхэ орондо, манай ерээдүйн үетэндэ мүнөөнэй, ерээдүйн золтой байдал хангажа шадахабди гэһэн хүсэд этигэл найдабаритайгаар бидэнэр таанадта, хүндэтэ эрхэтэд, ханданабди.

Шумавска хилын хаданууднаа Тиссэ дээрэхи Чиернэ хүрэтэр, Крконошһоо Дунайн эрье хүрэтэр эдэ үдэрнүүдэй һүр жабхалангые дээшэлүүлхые, «демократи» ба «социализм» гэжэ ойлгомжотой бидэнэй холбодог бүхы юумэн тухай хэлэгдэжэ байхада өөһэдынгөө харюусалгые мэдэрхэ, эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэй ябуулга хэхэ ёһотой нэгэдэл ба бэе бэедээ этигэлсэлгые аршалхые бидэнэр таанадые бултыень уряалнабди.

Холо хараха гуримтай байха, дэбжэлтэ туйлаха, үнэн сэхэ байха гээшэ, мүн социализмын саашанхи хараа зам, гүрэн түрын шатаар бүрин эрхэтэй байлга, нягта һайн талархал манай хүтэлбэрилхы гол ёһон байгаа, саашадаашье байха.

Демократическа, социалис Чехословаки мандажа, һалбаран хүгжэжэ байг лэ!

Аха дүү оронуудай правительствануудта, коммунис партинуудта туһаламжа үзүүлхэ гуйлтатайгаар хандаһан КПЧ-гэй ЦК-гай, правительствын, Национальна суглаанай бүлэг гэшүүд.

„Соёлой байгуулалтын талаар партиин бэелүүлдэг ленинскэ политикын зүб байһыень социализмын 50 жэлэй дүй дүршэл баталан харуулба“.

(В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо гаргаһан КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо).

Манай коммунис парти, совет гүрэнние байгуулагша В. И. Ленинэй гүн гүнзэгы үзэл сурталай мандаһанай, ленинскэ национальна политикын амжалта түгэс бэелһэнэй аша туһаар олон яһата совет орон дотор, тэрэ тоодо Буряадай республикада соёл культурын хурдан түргэн хүгжэлтэ туйлагдаһан байна.

Манай эндэ 1930-аад оной илалта дабшалтануудай үеэр буряад уран зохёол социалис реализмын һуури дээрэ анха түрүүн үндэжэһэн, эгээл түлэг дундаа урган хүгжэһэн байна. Энэ үе сагай түүхэһээ зарим тэды шэнжэлэлнүүдые уншагшадайнгаа һонорто табинабди.

(Буряадай уран зохёолой хүгжэлтын түүхэһээ)

ГУШААД ОНУУДАЙ ДОРЮУН АЛХАМУУД

Гушаад онуудта үндэһэн Буряад уран зохёолой залуурые барижа ябаһан ахамад зохёолшодой үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. Жэшээнь, Хоца Намсараев, Бавасан Абидуев, Бато Базарон, Чойжил-Лхама Базарон, Жамьян Балданжабон, Геннадий Дагуров, Дамба Дашинимаев, Базар Барадин, Дондок-Ринчин Намжилон, Мүнхэ Саридак, Солбонэ Туя гэгшэд нилээд эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, имагтал совет буряад уран зохёолой үндэһэ һуури табилсаһан юм. Һара, жэлнүүдэй ошохо тума зохёолшодоймнай тоо олошоржо, онсо өөрын бэлиг шадабаритай, маяг шэнжэтэй шүлэгшэд ургажа гараа бэлэй.

Хорёод онуудай һүүл багта «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ Дольен Мадасоной түрүүшын шүлэгүүд толилогдожо, уншагшадые һонирхуулба. Мүн «За дворец Советов» гэһэн Москвагай олон тиражтай газетэдэ Алексей Улановай «Урагшаа харагты» гэһэн шүлэг хэблэгдэжэ, залуу поэдэй түрүүшын алхамые гэршэлһэн байна. Данри Хилтухин үшөө 1926 ондо шүлэгүүдые нилээд урагшатайгаар бэшэжэ захалаашье һаа, харин 1932 ондо хэблэгдэжэ эхилһэн намтартай. «СССР-эй зохёолшод — Агуу Октябрьда» (1932 он) гэһэн номдо Д. Хилтухин А. Уланов хоёрой шүлэгүүд оролсоһон юм. Цокто Номтоев түрүүшээр зүжэг-пьесэнүүдые бэшэдэг һаа, тэрэнэй зохёоһон шүлэгүүд 1930 ондо республикын журнал болон газетэнүүдтэ толилогдожо захалһан. Мүн энэ жэлдэ Ц. Доной «Шуһата хюдалга» гэһэн мэдээжэ рассказ толилогдон гаража, залуу авторые нилээд алдаршуулба.

Хожомынь Цэдэн Галсановай, Дарижаб Дамдиновай, Шираб Нимбуевай, Сорон Михахановай, Апполон Шадаевай, Семен Метелицын, Чойжонима Гениновэй, Намжил Балданогой, Балдан Санжинай, Жамсо Тумуновай, Чимит Цыдендамбаевай, Цырен-Дулма Дондоковагай түрүүшын зохёолнууд һубарилдан гаража, уран зохёолшодоймнай бүлэг ургаһан, зохёохы ажалайнь дүй дүршэл бэхижэһэн юм. 1931 ондо манай республикада поэт Семен Дунаев ерэжэ, нилээд урагшатайгаар хүдэлжэ, бэшэһэн зохёолнуудаа нютагай хэблэлээр гаргажа захалба.

Гушаад онууд багта республикын журнал болон газетэнүүдтэ Василий Галдановай, Долсон Дашиевагай, Бато-Цэрэн Лосоловой, Дугар Мижидоной, Эрдэмтэ Рыгдылоной, Доржи Цыремпилоной зохёолнууд хэблэгдэбэ.

Тэрэ үеын залуушуул юундэ тиимэ эдэбхитэйгээр уран зохёол тээшэ тэгүүлжэ захалаа һэм? Агуу Октябриин ашаар эрхэ сүлөөтэй болоһон буряад арадай түрүү хүбүүд, басагад нэн түрүүн эрдэм һургуулитай, өөрын соёл культуратай болохые эрмэлзээ бшуу. Гэгээрэлэй талаар абаад үзэхэдэ, жэшээнь, эхин классуудай һурагшад хараһаар байтар ахалагша классуудта, училищи, техникум болон дээдэ һургуулинуудта орогшо һэн. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал хаана яанагүй усадхагдажа эхилбэ. Бэеэ арюун сэбэрээр, нягта наринаар, гоё һайнаар абажа ябаха ушар үдэр бүхэндэ дэлгэржэ, эрдэм наукын, литература, искусствын мэдэгдээгүй нюусануудые хүнүүд түгэс шудалха аргатай болоо бшуу.

Ушар тиимэһээ үндэһэн буряад зохёолнай үдэр һүнигүй һалбаран хүгжэжэ, хүл дээрээ гаража эхилээ һааб даа.

Соёл культурын кадрнуудые бэлдэхэ талаар В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай техникум тон ехэ үүргэ бэелүүлһэн юм. Тус техникум дүүргэжэ гараһан хүнүүдэй олонхинь, хэнэйшье мэдэһээр, бултаараан мэдээжэ уран зохёолшод, эрдэмтэд, шэнжэлэгшэд боложо шадаашьегүй һаа, буряад уран зохёолой хүгжэхэ хэрэгтэ аша туһатай нүлөө яахын аргагүй үзүүлһэн байха. Уран зохёолой хүшэр хүндэ үүргэ дааха хүнүүдтэнь арга боломжонууд яһала бии байгаа. Тэрэ үедэ манай республика дотор «Буряад-Монголой үнэн», «Бурят-Монгольская правда», «Бурят-Монгольский комсомолец» гэһэн газетэнүүд, мүн «Соёлой хубисхал» (1928—1930 онуудта). «Эрдэм ба шажан» (1928—1934 онуудта), «Тэмсэлэй шэмэг» (1930—1931 онуудта), «Буряадай Гэгээрэл» (1931—1933 онуудта), «Эдир габшагайшуул» (1931 он), «Советская Бурятия» (1932—1933 онуудта), «Бата зам» (1936—1937 онуудта), «Безбожник» (1937 он) гэһэн журналнууд хэблэгдэн гаража байгаа.

Журнал, газетэнүүдэй олоор гарадагһаа боложо, тэрэ үеын уран зохёол яһала урагшатайгаар һалбаран хүгжэхэ аргатай байгаа бшуу. Уран зохёолшодой шүлэг, рассказ, повесть болон пьесэнүүд «Тэмсэлэй шэмэг», «Соёлой хубисхал», «Бата зам», «Эрдэм ба шажан» гэһэн журналнуудта илангаяа элбэгээр хэблэгдэгшэ һэн. Манай зохёолшодой бүтээлнүүд тусхай согсолбори-альманахуудта хэблэгдэхэһээ гадна, олонхи авторнууд өөрын номуудтай боложо захалба.

Жэшээнь, Солбонэ Туя 1931 ондо «Балар эртэ сагай Балта мэргэн хүбүүн» гэһэн ном гаргуулһан юм. Тус номоо Д. Эрвильиин рассказай удхаар найруулһан байха. Эдэбхитэйгээр бэшэжэ, «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ саг үргэлжэ толилогдожо байһан хүдөө бэшэгшэдэй шүлэгүүд 1932 ондо «Уран шүлэгүүдэй дээжэ» гэһэн гаршагтайгаар ном боложо гаргагдаба. Тус номдо бүхы дээрээ хорёод шахуу авторнуудай зохёолнууд оруулагдаһан юм. Мүн энэ жэлдэ Бавасан Абидуевай «Наранай туяа», Дольен Мадасоной «Хабарай гэрэл» гэһэн шүлэгүүдэй номууд, Д. Д. Доржиной «Нюдарганай аашa» гэһэн пьесэ гараһан намтартай.

Хэрбээ тэрэ үедэ уран шүлэг илангаяа урагшатайгаар хүгжэжэ, ниитэ зоной дунда олоор таража байгаа һаа, харин социализмын ёһо гурим баримталжа бэшэгдэһэн прозаическа томо зохёолнууд үгы шахуу байгаа. Гэбэшье манай буряад зохёолшод гансал шүлэгүүдые бэшээгүй, мүн түрэл арадайнгаа һуудал байдалые бодотоор харуулһан эпическэ зохёолнуудые найруулжа байгаа. Энэ талаар Ц. Доной (Цыденжап Дондубон) «Хиртэһэн һара» (1933 он) гэһэн повесть горитойхон һуури эзэлнэ. Тус повесть хадаа гушаад онуудай бодото байдалые харуулһан үндэһэн буряад уран зохёолой анхан түрүүшын томо прозаическа бүтээл болоно. БурАССР-эй байгуулагдахаһаа хойшо арбан жэлэйнь һайндэртэ зорюулжа Дамба Дашинимаев «Улаан тугта дивизион» гэһэн поэмэ бэшээд, тэрэнээ мүн «Улаан тугта дивизион» гэжэ альманахта гаргуулба. Энээндэ үндэһэлэн Буряад сэрэгэй частиин арбан жэлэй һайндэртэ зорюулжа, республикымнай зохёолшод «Арбан жэл» гэһэн тусхай альманах ород хэлэн дээрэ толилуулһан байна.

1935 он манай буряад прозын хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлбэ. Ушар юуб гэхэдэ, Хоца Намсараевай «Цыремпил», Ц. Доной «Брынзын санха» гэһэн повестьнууд хэблэлһээ гаража, уншагшадые ехэтэ һонирхуулба. Энэ үеэр Бата Базароной «Сэлэнгын үер», Бавасан Абидуевай «Баяр Данри Хилтухинай «Солнечные россыпи» гэһэн шүлэгүүдэй номууд, Хоца Намсараевай «Нэгэтэ һүни» гэжэ рассказуудай согсолбори гаража, буряад уран зохёолоймнай урагшатайгаар хүгжэжэ байһые эли бодо гэршэлбэ.

Зохёолнууд бэшэгдэжэ, тусхай номууд хэблэгдэжэ гарагша гэлэй. Теэд буряад зохёолшоднай юун тухай бэшэдэг байгааб?

Хаанта засагай үедэ хэдэн дабхар дарлалта доро зобожо ябаһан буряад арадай ажаһуудалые Хоца Намсараев «Цыремпил» гэһэн повесть соогоо эли тодоор харуулаа. Солбонэ Туя, Базар Барадин, Д-Р. Намжилон, Д. Доржин гэгшэдэй зохёолнуудые ухамайшалан уншахадаа, бидэ буряад угсаатанайнгаа хуушан байдалтай танилсанабди. Гушаад онуудай уран зохёол гансашье революциин урда тээхи байдал зураглаагүй, харин хамтын ажахы байгуулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэһэн юм. Жэшээнь, Ц. Доной «Хиртэһэн һара», «Брынзын санха», Хоца Намсараевай «Нэгэтэ һүни» гэһэн повестьнуудһаа гадна Бато Базароной, Бавасан Абидуевай, Дольен Мадасоной шүлэгүүд дотор тэрэ үеын байдал тобойсо харуулагдаһан. Шухаланъ гэхэдэ, буряад уран зохёолшод эрхэ сүлөөтэ Совет орондоо дуратай, агуу вождь В. И. Ленинэй партида үнэн сэхэ байхые уряалдаг һэн. Гадна В. И. Лениндэ, коммунис партида, комсомолдо зорюулагдаһан зохёолнууд олон.

Сэхыень хэлэхэдэ, гушаад онуудай уран зохёол тематикынгаа талаар үргэн дэлисэтэй, үе сагайнгаа гол эрилтые түгэс хангадаг байһан. Шүлэгшэд, прозаигууд дайралдаһан юумэн тухай бэшэхээ болёод, социально-политическэ удхатай темэдэ зорюулжа, тэрэ үеын байдалда имагтал коммунис ёһоной сэгнэлтэ үгэхые оролдогшо бэлэй. Герой бүхэнэйнгөө сэдьхэлэй хүдэлсые миин хубхай хооһоор зураглангүй, харин бодото байдалай жама ёһонтой, байгаалиин үзэгдэлтэй тааралдуулан харуулхадань үнэхөөрөөшье зохид, ульһатай бологшо бэлэй. Иимэ дүй дүршэл зүн дагаан бүрилдөөгүй, харин дэлхэйн классигуудай уран зохёолнуудые уншажа, шүүһэ шэмыень абаһанһаа дулдыдаа юм. Буряад зохёолшод хүдөөгэй байдал тухай уран гоёор бэшэдэгшье һаа, хүдэлмэришэн ангиин байдалда анхаралаа хандуулдаггүй һэн. Хэнэйшье мэдэхээр, тэрэ үедэ манай эндэ Буряадай гигант — ПВЗ (мүнөө ЛВРЗ), мяхан комбинат, авиазавод болон бусад промышленна предприятинууд баригдаад, зариманиинь продукци үгэжэ захалһан. Хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа уран зохёолшодой үгы байһан дээрэһээ иимэ дутагдалтай байгаабди.

Гэбэшье хорёод онуудайхиһаа манай уран зохёол нилээд хүгжөө. Республикын промышленностиин хүгжэлтые Б. Абидуев «Түгэсхэхэ жэлэй дуун», Ц. Галсанов «Буряадай гигант тухай дуун», Д. Дашинимаев «Тоёон», Х. Намсараев «Халуун хяһа» гэһэн шүлэгүүд дотороо харуулхые оролдоо бэлэй. Уран зохёолшо Ц. Дон буряад ороной хүдэлмэришэн анги тухай роман-трилоги бэшэхэ хүсэлтэйгөөр материал суглуулбашье, тэрээнээ бүтээжэ үрдеэгүй һэн.

Тэрэ үедэ буряад зохёол һая хүгжэн һалбаржа, үшөө түгэс далижаагүй байбашье һаа, буряад арадай хуушан, мүн шэнэ байдал зохёол бүхэндэнь тобойн эл... шэнэ үе сагай тугые дээрэ ү... буряад коммунист-револю... нүүдэй, комсомолшуудай ... һууриншажа эхилээ. Жэ... Цыремпил («Цыремпил» гэ... весть), Должон ба Гомбо («... зын санха»), Ханда («Нэгэ... ни») гэгшэдэй образуудые ... шад мартаагүй ёһотой. Дам... шинимаев «Улаан тугта див... Бато Базарон «Зүгы» гэһэн... нүүд дотороо имагтал сов... нүүдэй абари зангые, тухай... жые эли бодо харуулһан юм...

Тэрэ үеын зүрилдөөтэй ... дуу байдалые харуулхадаа ... зохёолшод социально-поли... удхатай тон зүб тобшолол ... байгаа. Мүн жанраа баяжуу... халаа. Повесть, поэмэ най... уянгата шүлэгүүд дэлгэржэ, ... шадые ехэтэ һонирхуулба... шээнь, Бато Базароной «Зу... жэ поэмэ-басниие хэн мүнөө ... хэгүйб даа. Эгээл энэ үедэ ... нууд бэшэгдэжэ эхилнэ. Х. ... раевай «Үүрэй толон», Жам... муновай «Нойрһоо һэриһэн... гэһэн романууд орон дотор... даршаа.

Шүлэг зохёолгодо хуб... болоно. Арадай аман зохёол... гаар бэшэхэ ябадал орхигдо... ряад поэдүүд онсо өөрын, ... хэрэглэгдээгүй онол арга... бэдэржэ, сэдьхэлэй гүйсэ... руулһан шүлэгүүдые бэшэ... талаар Дамба Дашинимаев, ... Галсанов, Дольен Мадасон... бусад горитойхон юумэ хэһэ... на. Шүлэгэй мүрнүүд хуб... жа, ритмэ, рифмэнүүд эр... хэрэглэгдэбэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, 193... совет уран зохёолшодой Бу... на Нэгэдэхи съезд болоо һ... Социалис реализмые хүгжэ... рэгтэ съезд тон ехэ нүлөө ... һэн юм. Иигэжэ манай зох... зохёохы онол аргатай болоһ... хэтэй.

И. Н...
уран зохёол...

ТЭРЭ ҮЕЫН ЗОХЁОЛНУУДҺАА

Дамба ДАШИНИМАЕВ

СОВЕТ

Дүлын[1] дундуур гараад,
Дүрөө буляан дэбеэд,
Дорюун хэсүү зүрхөөр
Дабаад ерээ Совет.
Түрүүн табаар илаад,
Нүгөө табаа сарюун,
Батаар мүнөө табяа
Манай Совет дорюун.
Халуун түргөөр хүгжөө
Совет хатуу завод.
Таряалангай талмай
Талаан жалгын хүбөөд.
Хомхой хубиин үмсые
Хамтын болгоо харгы.
Кулак ангиин хорые
Хюһаа Совет бургы.
Шэрүүн сэлгеэ Сибирь
Һэбшээ һалхяар бурьяа,
Совет хүнөөр гэшхээд
Һэргээ манай Буряад.

(«Буряад-Монголой үнэн» 1934, 2.XII. Ж. «Бато зам», книга первая, 1936, стр. 25.)

[1]) Дүлэнэй

Генин-Дарма НАЦОВ

ТРАКТОР

Хүрьһэтэй дэлхэйн бодосой
Хүрэн хара шулууе
Хүн түрэлтэнэй болбосоролой
Хүсүү шадалаар абажа,
Галай хүсөөр хайлуулжа
Ган гэмэ надхаһан
Түмэн зүйлдэ хэрэгтэй
Түмэр гэдэг эдлэлые
Хатуу гарта хүдэлмэришэн
Габшагай ёһоор ажаллан,
Улхан галай дүлэндэ
Уяраан зөөлэн болгожо,
Дүшэ дээрэ табижа,
Дүлэ гаратар сохижо,
Эрис нарин эритэй,
Элбэг сэхэ шанартай,
Түмэн арадай амидарха
Таряа түмһэ ургуулха
Трактор гэжэ алдартай
Ажалша арадай үйлэдэһэн
Ажалай ехэ зэбсэгые
Хамтын ажал түрүүтэй
Хубиин ажал удаатай
Хэрэглэжэ абаба,
Ажахыя хүгжүүлбэ.

(Тэмсэлэй шэмэг, № 3, 1931, стр. 12).

Солбонэ Туя

БУЛИН ХЭХЭМ АЛДАРТАЙ

Хоротой хубхай баянда
Хониной харуул ябахадаа,
Хоро эдеэд үхэбэл
Дээрэ гэжэ һаналайб.
Боомо хорон ноёндо
Богой батрак ябахадаа,
Боожо бэеэ хаяһан
Дээрэ гэжэ һаналайб.
Тэдэ ноёд баяшуудта
Тэндэ-эндэ заруулжа,
Тэнхээлиг ухаа бэлигээ
Шэнэ замда оруулбаб.
Хархис дайсан хосоржо,
Хатуу байлдаан хогноржо,
Халуун һудал, зүрхэмни
Шэнэ ёһоор дэбэрбэ.
Ураг сагаан хужарни
Ургы сэсэгээр иргаба,
Урда, хойто айлнуудни
Хамтын ажалаар бусалба.
Халиун торгон ногоогоо
Хажуурдахам бахатай,
Халуун инаг нүхэдөөр
Нэгэдэхэм урматай.
Хархис дайсан хосорбо,
Хамтын ажал дэлгэрбэ,
Хамтын ажалай хүдэлмэрине
Булин хэхэм алдартай.

(сборник «Шэнэ буряад хубисхалта дуунууд», Бурмонгиз, Верхнеудинск, 1933 г., стр 7).

ХРОНИКО

1930 он. Поэт Солбонэ Туягай «Балар сагай Балта мэргэн хүбүүн» гэһэн поэмэ, Хоца Намсараевай «Үмсэ ба хамта», «Хара шарайта», «Эзэн ба богоол» гэһэн рассказуудай гурбан ном гараһан байна.

1931 он. Жамьян Балданжабоной «Бэлэдхэл», Бавасан Абидуевай «Наранай туяа», «Буряад-Монголой үнэн» газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэдэй—залуу уран зохёолшодой «Уран шүлэгүүдэй дээжэ» гэһэн номууд, мүн «Тэмсэлэй шэмэг» гэһэн журналай бүхы номернууд хэблэгдэбэ.

1932 он. Поэт Дольен Мадасон «Хабарай гэрэл» гэһэн шүлэгүүдэй согсолбори, Д. Д. Доржиной «Нюдарганай аашa» гэһэн пьесэ гараба.

1933 он. «Улаан тугта дивизион» гэһэн альманах, Ц. Доной «Хиртэһэн һара» гэһэн повесть хэблэгдээ.

1934 он. Буряадай морин сэрэгэй частиин байгуулагдаһаар 10 жэлэйнь ойдо зорюулагдаһан «Арбан жэл» (ород хэлэн дээрэ) гэһэн альманах, Бавасан Абидуевай «Эреэн гүрөөһэ эмээллэгшэ» гэһэн онтохон ном боложо гараба.

1935 он. «Буряад-Монголой поэдүүд» (ород хэлэн дээрэ) гэһэн шүлэгүүдэй согсолбори. Бато Базароной Сэлэнгын үер», Цокто Номтоевой «Зориг», Сорон Михахановай «Бадмын Гарма» гэжэ шүлэгүүдэй номууд, Ц. Доной «Брынзын санха» гэһэн повесть, Хоца Намсараевай «Цыремпил» повестиин нэгэдэхи ном, «Республикын хабар» гэһэн альманахай хоёрдохи ном хэблэгдээ.

1936 он. «Бата зам» гэжэ журналай дүрбэн ном, Алексей Улановай «Заглик», Цэдэн Галсановай «Хэзээдэ бэлэн» гэһэн шүлэгүүдэй согсолборинууд, Хоца Намсараевай «Тиимэ байгаа» гэһэн рассказуудай согсолбори гараба.

1937 он. «Бата зам» журналай 1-хи ном, Хоца Намсараевай «Цыремпил» гэжэ повестиин 2-хи ном хэблэгдэбэ.

1938 он. Данри Хилтухинай «Солнечные россыпи», Бавасан Абидуевай «Баяр», Цэдэн Галсановай «Залуу наһан» гэһэн шүлэгүүдэй согсолборинууд, Хоца Намсараевай «Нэгэтэ һүни» ба «Цыремпил» (хоёр номынь) гэһэн повестьнууд ном боложо гараба.

1939 он. «Уран зохёолой согсолбориин» гурбан ном (№№ 1, 2, 3), Цэдэн Галсановай «Дүрбэн үдэр, гурбан һүни» гэжэ поэмэ толилогдобо.

ТЭРЭ ҮЕЫН ЭМХИДХЭХЫ АЖАЛ

1931 он. Уран зохёолшодой болон рабселькорнуудай суглаан Улаан-Үдэдэ боложо, «Ударнигуудые уран зохёолтой нүхэсэхыень уряалха тухай» элидхэл пролетарска уран зохёолшодой Буряадай ассоциациин эмхидхэхы секретарь Г. В. Дагуров хэбэ.

1933 он. ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой бюрогой тогтоолой ёһоор Буряад совет зохёолшодой эмхидхэхы комитет байгуулагдажа, тэрэнэй зэргэдэ Д. Дашинимаев, Ц. Дондубон, С. Ковалев, Д. Мадасон, Х. Намсараев, Д. Хилтухин, С. Ширабон гэгшэд оролсобо.

1934 он. СССР-эй уран зохёолшодой холбооной дэргэдэхи бүхэсоюзна эмхидхэхы комитедһээ бүлэг зохёолшод, жэшээнь, С. Станде (хүтэлбэрилэгшэнь), С. Вельтман, Л. Тарасов, В. Яснев гэгшэд манай Буряад орон ерэбэ. Буряад-Монголой АССР-эй бүхы уран зохёолшодто, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, рабселькорнууд болон нютагай интеллигенцидэ ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой, БМАССР-эй ЦИК-эй болон СНК-гай хандаһан хандалга «Бурят-Монгольская правда» газетын мартын 26-най номерто толилогдобо. Мартын 29-һөө апрелиин 1 болотор Буряадай уран зохёолшодой **Нэгэдэхи** съезд болобо. «ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна XVII съездын дүнгүүд ба уран зохёолшодой гол дутагдалнууд тухай» гэһэн элидхэл И. Дампилон, «Совет уран зохёолой шухала зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл С. Станде, «Буряад уран зохёолой хараа зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл С. Ширабон гэгшэд хэһэн байна. Съезд дээрэ М. Н. Ербанов үгэ хэлэһэн юм. СССР-эй уран зохёолшодой **Нэгэдэхи** съездэ делегадуудаар Солбонэ Туя, С. Ширабон болон Е. Котвицкая (Хоринская) гэгшэд һунгагдаба.

1935 он. Зүүн Сибириин уран зохёолшодой 1-дэхи конференци Эрхүүдэ боложо, Х. Намсараев, Н. Занданов, Солбонэ Туя, Д. Дашинимаев, А. Шадаев, С. Таежный, Д. Хилтухин, Е. Хоринская гэгшэд хабаадалсаба. «Буряад-Монголой уран зохёол тухай» элидхэл Н. Занданов, «БМАССР-эй уран зохёолой зарим тэды асуудалнууд тухай» элидхэл Солбонэ Туя хэбэ.

1936 он. Зүүн Сибириин болон Буряад-Монголой уран зохёолшодой нэгэдэмэл Пленум Улаан-Үдэдэ болобо. Зүүн Сибириин поэзиин байдал ба хараа шэглэл тухай элидхэл Н. Молчанов—Сибирский, Буряад-Монголой поэзи тухай элидхэл А. Хамаганов, Буряад Монголой драматурги ба тэрээнэй хараа шэглэл тухай элидхэл Солбонэ Туя, Буряад-Монголой театр тухай элидхэл М. Шамбуева гэгшэд хэһэн байна. Аха дүү Совет арадуудай уран зохёолшодтой холбоо барисаатайгаар хүдэлхын, дүй дүршэлыень халан абахын тула Буряадай уран зохёолшод, жэшээнь Б. Базарон, Д. Дашинимаев, Х. Намсараев болон Солбонэ Туя гэгшэд Москва, Ленинград, Киев Днепропетровск, Днепрогэс, Крым, Тбилиси, Ереван, Баку, Абхази, Аджари, Махачкала болон Беломорканалаар аяншалжа, ороной мэдээжэ уран зохёолшодтой, республика ба областьнуудай хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдэһэн байха юм.

ХУГЖЭМШЭД

ЭТЮД

Һүниндөө ой модон һалхинһаа хүүебэ. Үүр сайжа байхада, саһан хиидэбэ. Газаршье гансахан часай хоорондо сайбашаба. Үдэ багта үүлэнэй забһараар наран булта йба. Саһан тур зуура хайлашаба.

Би нэгэ түгсүүл дээрэхэнэ һуубаб. Шэхэндэмни боргооһон һиинаад һаланагүй. Зунайхидаа орходоо нилээд номгорһон янзатай. Нүгөө шэхэндэмни баһа ондоо юумэн дүнгинэбэ. Тархяа эрьюулээд харахадамни, хорото шара байба. Бэеэ тойруулан һэбижэ тэдэниие холодуулаад иигэжэ хэлэнэб:

—Хүрөө,болигты саашаа. Юундэ шамда иигэтэрээ халдаба гээшэбта? Саһан орохоёол байна. Өөр тухайдаа бодомжологты.

Тиигэжэ дуу гарахатаймни адли намайе тойроод гурбан хорото шара бии болобо. Сухалаа хүрэһэндэл гүнгинэлдэшэбэ. Үшөө хүлэймни хажууда ямаршьеб амитан скрипкэ дээрэ наадажа байһан мэтээр һиинаба. Харахадамни — таршаа. Бэеэр багахан. Зохидхоноор һуужа ерээд лэ, хүлнүүдээ таршагануулан наадана. Ехэл гайхалтай зохидоор. Үбэлэй болохоо байһые оройдоошье анжарнагүй. Газар дээрэ һуужа абаад лэ, шарлаһан набша ногоонуудые шэртэн хаража оробоб. Бишыхан улаа эреэхэн сохо гэдэһээ үргэн урагшаа мүлхинэ. Шэбхэ соо дайралдадаг далитайхан хара шумуул наранда бэеэ шарасагаана, баһа ямаршьеб даа ондоо жэжэхэн амитад эндэ тэндэ һүрэлдэнэ. Дээгүүрни хорото шаранууд гүнгинэлдэнэ, шааранууд таршаганалдана, боргооһонууд һииналдана. Эдэнэр—еһотойл хүгжэмшэд!

Шоргоолзоной бута. Хамаг юумэниинь хуу бэлдэгдэһэн янзатай. Ээдтэнь үбэлэй саг балай аюултай бэшэ ха. Гэбэшье тэдэнэр миин һуужа шаданагүй. Заримаиинь жэжэхэн мүшэрнүүдые, бусадынь ногооной үйрхэйнүүдые зөөнэд. Юрэдөө үрдеэгүй ... хэхын тула час бүхэнөө ех... тайгаар ашаглана хэбэртэй.

Үдэшэндөө баһа дахин ... оробо. Түүдэг шатаахаяа ... суглуулбаб. Тиихэдээ ү... һэн нэгэ модо урбуулбаб. Т... доромни хорото шарын ... ямаршьеб ондоо шумуул ... нуудай уур байжа байба. Т... модоной үзүүрээр аргаахан... гэбэб. Ехэл аргааханаар ... эндэмни амита юумэн ба... юм гү?»—гэжэ һанабаб. ... гоод, нүхэ руунь шэртэб... дынь булта эндээ. Гэбэшье ... хээ болинхойнууд. Бишых... кангуудта һабараараа а... һуунад. Тэдэ стаканууд со... сэгэн хорхой-хүүхэдүүдын... халтай даа!

Тиигээд уурхайень һөөр... бижа, үнөөхи үмхирһэн м... хушабаб. «Нойрсогты даа, ... хоноор».

М. БАРА...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Правда» газетын түрүү бэшэг. Советскэ правительствын, союзна гүрэнүүдэй правительствануудай хараа шугамые дэмжэлгын митингнүүдһээ абтаһан материалнууд. Республикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалга тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Баруун Сибириин металлургическа заводой коллективэй үүсхэлые дэмжэхэ асуудалаар Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ болоһон суглаанай материал ба социалис уялганууд. Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумдэ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ильичэй зүбшөөлөөр» гэһэн АПН-эй очерк. КПЧ-гэй ЦК-гай, правительствын ба Национальна суглаанай бүлэг гэшүүдэй хандалга.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Спортын һонин. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Мурзилка Великан и медвежонок Рим Цим Цы» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан кинофильм. 19 час 20 минутаһаа «Арадай хиналтын экран» гэһэн дамжуулга. 19 час 50 минутаһаа киноочерк. 20 час 25 минутаһаа Буряад арадай хүгжэм. 21 часһаа һүниин 2 час 15 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленност... строительства—61-35, советского строительства и быта—6... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор Улан-Удэ типография Управления по печати при ... зете Министров БурАССР

Н-01835. Зак. № 321...